

25 בספטמבר 2016
kal_1334e_pub

תמצית ההתפתחויות במערכת הבנקאית, יוני 2016

במחצית הראשונה של 2016 הוסיפה המערכת הבנקאית לשמור על חוסנה ולחזק את יציבותה, על אף הצמיחה המתונה בארץ ובעולם, חוסר הבהירות בנוגע למצבן של כלכלות אירופה והריבית הנמוכה במשק. הקטנת החשיפה להתממשות הסיכונים של המערכת באה לידי ביטוי בהמשכה של מגמת הצבירה וחיזוק ההון, ברמת מינוף נאותה, בהמשכה של מגמת הירידה בריכוזיות תיק האשראי והחשיפה ללווים הגדולים, בשיעור הנמוך של החובות הפגומים ובשיפור נזילות הבנקים והמערכת כולה, שחלה לצד יישום תקנים בינ"ל מתקדמים לניהול סיכון הנזילות. **רווחיותה של המערכת הבנקאית נותרה ללא שינוי ניכר ורמתה דומה לרווחיות הבנקים במדינות המפותחות. הרווח והרווחיות הושפעו במהלך התקופה משמעותית מגורמים חד פעמיים ובראשם מכירת מניות "ויזה אירופה"¹. הגורמים שהשפיעו על הרווחיות הבסיסית באופן שלילי היו סביבת הריבית הנמוכה, שהמשיכה לפעול לשחיקת מקורות הרווח הבסיסיים; והירידה בהכנסות מעמלות, שחלה על רקע צעדים שנקט הפיקוח על הבנקים בשנים האחרונות והירידה בתעריפי העמלות בפעילות בשוק ההון. מנגד הכוחות שתרמו לחיוב לרווח ולרווחיות היו הפרשות נמוכות לחובות מסופקים (נטו נרשמו בסעיף זה הכנסות לבנקים) וגידול מהיר בהיקף האשראי הקמעונאי ולעסקים קטנים, שתרמו לרווחיות של הבנקים. **הגידול בתיק האשראי למגזר משקי הבית ומגזר העסקים הקטנים והבינוניים חל במקביל להמשך צמצום האשראי לעסקים הגדולים. עיקר הצמצום באשראי למגזר העסקים הגדולים התרחש בשני הבנקים הגדולים בעוד שמרבית הבנקים הבינוניים, שאצלם מגבלת ההון הייתה חמורה פחות, דווקא הגדילו אשראי למגזר זה. על רקע ההתפתחויות בשוק הדיור, הוסיפו הבנקים להגדיל את האשראי לדיור והאשראי לענף הבינוי וחלקם ביחד עם ענף הנדל"ן עמד בסוף התקופה על 45% מסך התיק הבנקאי. הגידול המתמשך בחשיפה של הבנקים לאשראים אלה, היקפם הגדול בתיק הבנקים והמתאמים הקיימים ביניהם, ממשיכים להוות מוקד סיכון מרכזי ללווים ולמערכת הבנקאית.****

בצד היעילות, הבנקים נערכים להוראת הפיקוח להציג תכניות התייעלות משמעותיות שתיושמה בשנים הקרובות, וחלקם כבר הגישו ופרסמו תכניות אלה לציבור. תכניות ההתייעלות של הבנקים מתייחסות בין היתר לצמצום כוח האדם במסגרת תכניות פרישה מרצון, ולניצול פרישה טבעית צפויה בשנים הקרובות, לצורך צמצום מצבת העובדים. פעולות אלה מבוצעות לצד שורה של מהלכים, שנועדו לצמצם את הוצאות התפעוליות, ובכלל זה: צמצום שטחים, ייעול פריסת הסניפים, הטמעת טכנולוגיות שישפרו תהליכי עבודה ועוד. תהליך זה שעוברת המערכת הבנקאית ותמשיך לעבור בשנים הקרובות הנו הכרחי, על רקע היעילות הנמוכה של רוב הבנקים במערכת, הצפי להתגברות התחרות בין השחקנים לבין עצמם ומצד גורמים מחוץ לענף, והשינויים הטכנולוגיים הגדולים שמשנים את פני הבנקאות בעולם וגם בארץ.

¹ בתקופה הנסקרת הניבה מכירת חברת "ויזה אירופה" (Visa Europe LTD) לחברת "ויזה אינק" (Visa Inc) הכנסות משמעותיות לחלק מהבנקים במערכת

הפיקוח על הבנקים פעל במחצית זו לקדם מגוון רחב של יוזמות להעצמת התחרות במערכת הבנקאות וליצירת תשתית רגולטורית שתאפשר הטמעה של שינויים טכנולוגיים משמעותיים במערכת הבנקאית.

הסקירה המצורפת מהווה תמצית עיקרי הדגשים למחצית הראשונה של 2016, ומציגה בסופה מגוון רחב של לוחות וגרפים, שמאפשרים העמקה.

1. הבנקים הציגו רווחיות נאותה, אך בעיקר על רקע גורמים חד פעמיים

הרווח הנקי של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות והתשואה להון נותרו ללא שינוי ניכר במחצית הראשונה של 2016 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד והושפעו במידה רבה מגורמים חד פעמיים. בתקופה הנסקרת הניבה מכירת חברת "ויזה אירופה" (Visa Europe LTD) לחברת "ויזה אינק" (Visa Inc) הכנסות משמעותיות לחלק מהבנקים במערכת.² הרווח הנקי הסתכם בכ-4.7 מיליארדי ש"ח (לוח 2), והתשואה להון עמדה על כ-10.1% במונחים שנתיים (בהשוואה ל-10.9% במחצית הראשונה של 2015, איור 1). בניכוי השפעת מכירת חברת "ויזה אירופה" התשואה להון של המערכת הבנקאית הייתה עומדת על כ-9% בלבד. סביבתה הנמוכה של הריבית בישראל ובעולם שוחקת את מקורות הרווח הבסיסיים של הבנקים ומייצרת אתגר עבור המערכת הבנקאית והיא באה לידי ביטוי בהמשך רמתו הנמוכה של המרווח הפיננסי³ (כ-2.02%, איור 2). עם זאת, סביבת הריבית הנמוכה מסייעת לחברות העסקיות לגייס מקורות מימון ולעמוד בהתחייבויותיהן, והדבר מתבטא בהפרשות נמוכות להפסדי אשראי. מתוך ניסיון להתמודד עם השחיקה במרווח הפיננסי בשנים האחרונות מימשו הבנקים נכסים ובעיקר אג"ח ומניות בתיק הזמין למכירה. פעילות זו באה לידי ביטוי בגידול בחלקן של הכנסות המימון שאינן מריבית בסך הנכסים (איור 3).

למרות סביבת הריבית הנמוכה, ולראשונה מזה מספר שנים, גדלו במהלך התקופה הכנסות הריבית נטו. גידול זה מקורו בעליה בהיקפי האשראי, עלייה שהקיפה את כל מגזרי הפעילות, למעט מגזר העסקים הגדולים (הרחבה בחלק העוסק באשראי). כמו כן, הבנקים רשמו במהלך התקופה גם הכנסות נטו מהפסדי אשראי וזאת בגין קיטון בהפרשות וגביית חובות שנמחקו חשבונאית ובעיקר באשראי העסקי לחברות הגדולות. לצד הגידול בהכנסות אלו נמשכה מגמת הירידה בהכנסות הבנקים מעמלות, בעיקר כתוצאה מירידה בהכנסות בגין פעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים - עקב ירידה בהיקפי הפעילות של לקוחות בשוק ההון, וכן מירידה מהכנסות בגין עמלות ניהול חשבון – בין היתר כתוצאה מצעדים שנקט הפיקוח על הבנקים בשנים האחרונות.

2. הלימות ההון המשיכה לגדול והבנקים הגיעו או מתקרבים ליעד ההון הרגולטורי

הבנקים המשיכו לפעול להשגת יעדי ההון הרגולטוריים – תהליך שהתרחש תוך המשך התמיכה של המערכת הבנקאית בצמיחת המשק והוא צפוי להימשך בד בבד עם יישום תכניות

² הרווח הנגזר כתוצאה מרכישת חברת "ויזה אירופה" (Visa Europe LTD) על ידי חברת "ויזה אינק" (Visa Inc) עמד על כ-242 מיליוני ש"ח (לאחר מס) בקבוצת לאומי, כ-109 מיליוני ש"ח (לפני מס) בקבוצת הפועלים, כ-152 מיליוני ש"ח (לאחר מס) בקבוצת דיסקונט, וכ-68 מיליוני ש"ח (לאחר מס) בקבוצת הבינלאומי.
³ היחס בין הכנסות הריבית נטו לסך הנכסים הכספיים המניבים הכנסות מימון.

ההתייעלות שנדרשו הבנקים להגיש לפיקוח על הבנקים וליישם. רמת המינוף (באזל 3) של המערכת הבנקאית נאותה וגבוהה בהשוואה בין-לאומית. יחס ההון העצמי רובד 1 של סך חמש הקבוצות הבנקאיות עלה בתקופה זו בכחצי נקודת אחוז, והגיע לרמה של 10.1%. חלק גדול מהבנקים השיג את יעד ההון הרגולטורי שקבע הפיקוח על הבנקים (9% לבנקים קטנים ובינוניים ו-10% לשני הבנקים הגדולים, ובנוסף כרית הון בגין משכנתאות). אחרים מתקרבים להשגת היעד. העלייה ביחס ההון התרחשה הודות לרווחים שהבנקים צברו, כתוצאה מכך שחלק מהבנקים לא חילקו דיבידנד ומפני שנכסי הסיכון נותרו ללא שינוי מהותי (לוח 6; איור 5). היציבות בנכסי הסיכון נשמרה במקביל לכך שהבנקים הגדילו את האשראי למשקי הבית ולעסקים הקטנים והבינוניים, והיא הושפעה ממהלכים שהבנקים נקטו לצמצום נכסי סיכון האשראי כמו: צמצום האשראי ללווים העסקיים הגדולים, מכירת תיקי משכנתאות, ביצוע עסקאות סינדיקציה ורכישת ביטוח לתיק ערבויות לרוכשי דירות מכוח חוק מכר. יחס המינוף של סך חמש הקבוצות הבנקאיות נותר כמעט ללא שינוי ברמה של 6.5%, וכל הבנקים במערכת כבר עומדים ביעדים של יחס המינוף שקבע הפיקוח על הבנקים בהתאם לעקרונות באזל 3 (לוח 7). במהלך התקופה הנסקרת מספר בנקים הנפיקו מכשירי הון מסוג (Contingent) CoCo (Convertibles), הכשירים להכללה בהון רובד 2 לפי עקרונות באזל⁴.

3. גידול המאזן הושפע מהמשך הגידול בהיקף הפיקדונות במערכת הבנקאית ומהמשך הגידול באשראי לציבור

סך המאזן המצרפי⁵ גדל במחצית הראשונה של השנה בשיעור שנתי של כ-6% (לוח 8). הגידול במאזן התאפשר הודות להמשכה של מגמת הגידול בהיקף פיקדונות הציבור (כ-6%). אף שהיה בשיעור נמוך מעט מזה שנרשם בדצמבר 2015 (כ-7%), היווה הגידול בפיקדונות המשך למגמה (שהחלה במחצית השניה אשתקד) של הסטת נכסים על-ידי הציבור הרחב משוק ההון אל פיקדונות העו"ש והפיקדונות קצרי הטווח בבנקים וזאת כנגד הקטנת האחזקות במק"מ ובמניות. גידול זה התרחש למרות סביבת הריבית הנמוכה ומקורו בהמשכן של הירידות במדדי המניות בשוק המקומי והירידה בכדאיות ההשקעה במק"מ נוכח העמלות הכרוכות בפעילות זו (קניה/מכירה ופדיון) השוחקות את התשואה על ההשקעה לעיתים לרמות נמוכות מהתשואה על פיקדון בנקאי בסביבות ריבית נמוכות. עוד בצד ההתחייבויות, אנו עדים להמשך הגידול בהנפקת אגרות החוב וכתבי התחייבות נדחים על ידי חלק מהבנקים.

בצד הנכסים, התבטא הגידול בהתרחבות יתרת האשראי לציבור (כ-5%) ובעלייה בהיקף תיק ניירות הערך (כ-7%; לוח 9). הגידול בתיק התבטא בעלייה בהיקפן של אגרות החוב הממשלתיות בחלק מהבנקים ויחד עם הגידול ביתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים הוא פעל למיתון הגידול ביתרת נכסי הסיכון וסייע לבנקים להתכנס לרמות ההון הנדרשות. כמו כן פעל הגידול לשיפור יחס כיסוי הנזילות. עוד ניכרת בתיק ניירות הערך הירידה בהחזקות הבנקים באגרות חוב של ממשלות זרות ובמניות.

⁴ להרחבה ראו תיבה ב'-1 בסקירה של מערכת הבנקאות בישראל לשנת 2015.

⁵ על בסיס מאוחד. כולל את חמש הקבוצות הבנקאיות (לאומי, הפועלים, דיסקונט, הבינלאומי הראשון ומזרחי-טפחות) ואת שלושת הבנקים העצמאיים (אגוד, ירושלים ודקסיה).

4. תיק האשראי וסיכון האשראי⁶: נמשך גידול האשראי בתחומי הקמעונאות והעסקים

הקטנים, לצד שמירה על איכות תיק אשראי טובה

הבנקים הוסיפו להרחיב את תיק האשראי הבנקאי במגזרים הקמעונאיים ומנגד לצמצם את יתרות האשראי ללווים הגדולים. המדדים מהדוחות הכספיים מעידים על שיפור באיכות תיק האשראי. יתרת האשראי המאזני של חמש הקבוצות הבנקאיות התרחבה ב-4% – גבוהה במקצת מקצב הגידול של התוצר הנומינלי – והסתכמה ב-931 מיליארד ש"ח (לוח 10). התרחבות זו מקורה באשראי לדיור (6%) ובאשראי הצרכני שאינו לדיור (6%) שהמשיכו לגדול אם כי בקצב מתון יותר בהשוואה לשנים הקודמות (איור 7). בנוסף, הבנקים הגדילו את האשראי העסקי (4%), לאחר 4 שנים של האטה, ובפרט את האשראי לענף הבינוי (11%) ולענף המסחר (11%) שעלו בשיעור ניכר (לוח 10). עם זאת, חלקו של האשראי העסקי בתיק האשראי נותר ללא שינוי (43%). תיק האשראי העסקי הושפע מהמשך מגמת ההתרחבות באשראי למגזר העסקים הקטנים (כ-7%) ולמגזר העסקים הבינוניים (כ-10%), לצד צמצום יתרות האשראי ללווים הגדולים⁷ (כ-2%; לוח 5). עיקר הצמצום באשראי למגזר העסקים הגדולים התרחש בשני בנקים הגדולים (כ-6% בממוצע) נוכח מגבלות ההון בעוד שמרבית הבנקים הבינוניים דווקא הגדילו אשראי זה בכ-5% ויותר.

במהלך התקופה הנסקרת נמשך השיפור במדדים מהדוחות הכספיים לאיכות תיק האשראי הבנקאי ונמשך הצמצום בריכוזיות הלווים בתיק האשראי: נמשכה הירידה בשיעור האשראי הפגום והאשראי בפיגור של 90 יום ומעלה ונרשמה ירידה בשיעור ההוצאה להפסדי אשראי, עקב גביות משמעותיות מהלווים הגדולים. שיעור ההוצאה להפסדי אשראי הוסיף להיות נמוך מהממוצע שאפיין את המערכת הבנקאית בעשורים האחרונים (לוח 11, איור 8, איור 9). הפיקוח שם דגש על ההתפתחויות בתחום האשראי הקמעונאי, כדי לוודא שהחיתום והשיווק מבוצעים בצורה הולמת, ומותאמים ליכולות וצורכי הלקוחות.

חשיפתם של הבנקים לאשראי לדיור ולאשראי לענף הבינוי והנדל"ן ממשיכה להוות מוקד סיכון מרכזי ללווים ולמערכת הבנקאית על רקע ההתפתחויות בשוק הדיור וגודלו של תיק אשראי זה במאזן הבנקים. הבנקים תמחרו סיכון זה, דבר שהתבטא בעליית הריבית על המשכנתאות. במהלך המחצית הראשונה של השנה נמשכה הפעילות הערה בשוק הדירות וזו באה לידי ביטוי בהיקף גבוה של נטילת משכנתאות שעמד על ממוצע חודשי של כ-5.1 מיליארדי ש"ח (איור 10). מאפייני הסיכון כפי שהם באים לידי ביטוי בשיעור ההחזר מההכנסה ובשיעור המימון נותרו ללא שינוי מהותי אולם נרשם גידול בריבית הממוצעת על המשכנתאות ובגובה ההלוואה הממוצעת למטרת מגורים והתארכה התקופה הממוצעת לפירעון בכל מגזרי הריבית וההצמדה (להרחבה ראו תיבה על ההתפתחויות בריבית על משכנתאות).

במהלך התקופה הנסקרת המשיכו הבנקים גם להגדיל את האשראי לענף הבינוי והנדל"ן (5%), בעיקר האשראי לענף הבינוי, ויחד עם האשראי לדיור הגיעו לשיעור של 45% מתיק האשראי הבנקאי. על מנת לצמצם את החשיפה לסיכון זה, הבנקים מכרו חלק מתיקי האשראי לדיור לגופים פיננסיים אחרים ורכשו ביטוח לתיק ערבויות מכר ממבטחי משנה. באמצעות פעולות אלו צומצמו נכסי סיכון האשראי ושופרו יחסי ההון. הפיקוח על הבנקים החיליט להכיר ברכישות

⁶ הניתוח מבוסס על נתונים של סך חמש הקבוצות הבנקאיות.

⁷ השינויים במגזרי העסקים הקטנים והעסקים הבינוניים, וביתרות האשראי ללווים הגדולים מוחשבים מיוני 2015.

פוליסות ביטוח כנגד ערבויות מכר כהגנת אשראי המצמצמת את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן.⁸ צעד זה יאפשר לבנקים להוסיף ולהגדיל את היצע האשראי לענף זה ולממן פרויקטים חשובים מבלי להגדיל את החשיפה לסיכון. בנוסף, פרסם הפיקוח הקלות רגולטוריות לפרויקטים של מחיר למשתכן התומכות בתוכניות הסיוע לציבור רוכשי הדירות של הממשלה.⁹ הקלות אלו ניתנו באופן שעקבי עם התפיסה של הגבלת הסיכון ללקוחות ולבנקים.

5. החשיפה למדינות זרות ולמוסדות פיננסיים זרים המשיכה להצטמצם

במחצית הראשונה של השנה גברה התנודתיות בשווקים על רקע משאל העם בבריטניה ועל רקע ההתפתחויות במערכת הבנקאות האירופאית (אזור 15). הבנקים בישראל צמצמו משמעותית מאז שנת 2008 את החשיפה המאזנית שלהם למוסדות פיננסיים זרים¹⁰ בסך ההון העצמי מ-150% לכ-60% ביוני השנה. הגורמים לצמצום היו החלטה אסטרטגית לצמצם ריכוזיות וסיכונים, וכן הצורך ליישם את הוראות הנזילות החדשות, על-בסיס הוראות באזל 2, שאינן מכירות באחזקת אגרות חוב של בנקים ככס נזיל. ניכר כי החשיפה הישירה של מערכת הבנקאות הישראלית כיום למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים אינה זניחה, שכן היא נגזרת ממקורות המט"חים של הבנקים (פיקדונות הציבור), אך היא גם אינה מסכנת את יציבותה (לוח 13, לוח 14). מרבית החשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא למוסדות המדורגים בדירוג השקעה ומחצית החשיפה למדינות היא לארה"ב. בנוסף, בשנה האחרונה נערכו הבנקים לתרחישים שליליים שונים בשווקים, הפיקו לקחים מאירועי עבר ושיפרו את הנזילות במט"ח. עם זאת, הרעה במצב הכלכלי העולמי המלווה בעלייה בתנודתיות בשווקים, עלולה להעצים את ההשפעות על מערכת הבנקאות הישראלית בערוצי ההשפעה השונים בהם ערוצי הנזילות, המטבע והאשראי, ודרך הזונים חוזרים על המערכת. הבנקים נדרשים להיות ערוכים לתרחיש זה ולתרחישי קיצון אחרים שייתכנו.

6. סיכון הנזילות המשיך לרדת

נזילות הבנקים המשיכה לגדול בהתאם למתווה שקבעו הפיקוח על הבנקים ובנק ישראל. מגמת השיפור בערכו של יחס כיסוי הנזילות (LCR, Liquidity Coverage Ratio) נמשכה גם השנה (אזור 16). ערכו של יחס כיסוי הנזילות (סך פעילות, על בסיס מאוחד) עלה על 100% בכל אחד מהבנקים – דרישת המינימום של היישום המלא של הוראת הפיקוח שנקבעה לינואר 2017. השיפור בנזילות הבנקים היתרגם לשיפור בנזילותה של המערכת כולה וערכו המצרפי של יחס הכיסוי עמד בסוף הרביעי השני על כ-120% (111% בדצמבר 2015; אזור 17). השיפור בנזילות המערכת התרחש ברובו על ידי גידול בהיקפם של "נכסי רמה 1" – נכסים איכותיים שהיקף אחזקתם אינו מוגבל, וזאת לאור הגידול בהיקפן של אגרות החוב הממשלתיות. ערכו של יחס כיסוי הנזילות הכולל עלה נוכח הגידול בערכו בפעילות במט"ח ולמרות השחיקה בערכו בפעילות במטבע ישראלי ונבע מהתפתחות התזרימים בפעילות החוץ מאזנית. באשר למבנה המקורות, זה

⁸ ביולי השנה פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר על פיו ישונה אופן המדידה של מגבלת חבות ענפית כך שסיכון האשראי שהבנקים ביצעו כנגד ביטוח מול חברות ביטוח בחו"ל יסווג בעיקרו (70%) בהתאם לענף הפעילות העיקרי של ספק ההגנה, קרי השירותים הפיננסיים ולא בענף הבינוי והנדל"ן.

⁹ במאי השנה פרסם הפיקוח תיקון להוראת נוהל בנקאי תקין 329 "מגבלות במתן הלוואות לדיר" על פיו תאגיד בנקאי רשאי לחשב את יחס המימון של הלוואה בהתבסס על הערכת שמאי במקום על מחיר הרכישה בפועל כשעל הרוכש לשלם לפחות 100 אלף ש"ח ממקורותיו העצמיים כאשר חישוב יחס המימון לא יעלה על 1.8 מיליון ש"ח.

¹⁰ ישנה שונות גדולה בין הקבוצות בחשיפתן למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים.

נפגם מעט עם העלייה בשיעורם של הפיקדונות המיידים לפי דרישה, על רקע סביבת הריבית הנמוכה, אולם הוא עדיין יציב ונראה כי הבנקים הישראליים מוסיפים להשקיע על פיקדונות קמעונאיים (כ-56%) כמקור עיקרי למימון פעילותם, ופחות על מימון סיטונאי פיננסי (כ-23%) ומימון סיטונאי אחר (כ-21%).

7. היעילות התפעולית הנה במוקד הדרישות של הפיקוח והבנקים נערכים בהתאם

הפיקוח על הבנקים מייחס חשיבות רבה להתייעלות המערכת הבנקאית ועל כן דרש מהבנקים להתוות תכנית התייעלות רב-שנתית¹¹ ומקדם יוזמות במטרה לסייע לבנקים בתהליך ההתייעלות. נכון לסוף המחצית הראשונה של 2016 ועד לחודש ספטמבר, חלק מהבנקים כבר הציגו תכניות התייעלות, שאושרו על ידי הפיקוח, בעוד בנקים נוספים מצויים בשלבי בחינת הנושא וגיבוש תכנית. במטרה לסייע לבנקים בתהליכי ההתייעלות, מאפשר הפיקוח על הבנקים הקלות בפריסת עלויות התוכנית לעניין העמידה בדרישות ההון, מתן היתר לפתיחת סניפים חלקיים וניידים והסרת חסמים בתחום הבנקאות בתקשורת המאפשרת לבצע מרחוק מגוון רחב של פעולות בנקאיות¹². ההתייעלות של הבנקים בשנים הקרובות תושפע הן מתוכניות ההתייעלות שמגדירים כעת הבנקים, והן מפרישות טבעיות צפויות (על רקע הגעת עובדים לגיל פרישה), שבחלק מהבנקים יהיו בהיקף גבוה, כאשר חלק גדול מאותן משרות לא יאוישו מחדש.

במחצית הראשונה של 2016 נמשכה מגמת השיפור של השנים האחרונות בעלות הממוצעת ליחידת תפוקה¹³ וזאת למרות היציבות בערכו של יחס היעילות התפעולית¹⁴ (לוח 15). הוצאות הבנקים בגין משכורות נותרו במהלך התקופה ללא שינוי ניכר, ואף ירדו מעט (כ-2%, לוח 16).

8. קידום התחרות במערכת הבנקאית: הפיקוח מקדם מגוון יוזמות לצד היוזמות שמקודמות

"בוועדת שטרם" להגברת התחרות בתחומי הקמעונאות והסליקה

אחד היעדים האסטרטגיים שהפיקוח הגדיר לעבודתו הוא עידוד התחרות בשירותים הבנקאיים. בתחום זה פעל הפיקוח במספר אפיקים במחצית השנה האחרונה ובהם הסרת חסמים בתחומי הטכנולוגיה; בניית תשתית רגולטורית לבנק דיגיטלי ללא סניפים; מתן היתר לביצוע פעולות באמצעים ישירים; גיבוש מתווה פיקוחי מקל להקמה של בנקים חדשים; גיבוש מדיניות פיקוחית חדשה להקלת הרגולציה על גופים בעלי סיכון נמוך; העצמת כוחו הצרכני של הלקוח¹⁵; פיקוח על מחירים והגברת האכיפה בתחומים צרכניים. מכלול צעדים אלה, לצד הדרישה של הפיקוח מהבנקים להתייעל, צפוי להתבטא בשנים הקרובות בהגברת התחרות ושינויים מבניים בשוק.

ביוני אשתקד מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל את הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים¹⁶ (ועדת שטרם). מתוקף המנדט שניתן לה, התמקדה הוועדה בשינויים מבניים בצד היצע האשראי ובצעדים צרכניים משלימים (להעצמת כוחו הצרכני של הלקוח). על

¹¹ ראו מכתב המפקחת בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" מיום 12.1.2016.

¹² להרחבה ראו תיבה בנושא "היעילות התפעולית" בסקירה השנתית של מערכת הבנקאות לשנת 2015.

¹³ היחס בין סך ההוצאות התפעוליות והאחרות ליתרת הנכסים הממוצעת (average cost).

¹⁴ היחס בין סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך ההכנסות מריבית נטו וההכנסות שאינן מריבית (cost to income).

¹⁵ זאת על ידי על ידי הסרת חסמים לזרימת מידע ולמעבר של לקוחות בין בנקים והעברת הבעלות על המידע לידי של הלקוח, באמצעות גיבוש תועדת הזהות הבנקאית.

¹⁶ בראש הוועדה עמד מר דרור שטרם והגופים החברים בה היו משרד האוצר, בנק ישראל, משרד המשפטים, הרשות להגבלים עסקיים ונציגי ציבור. כתב המינוי של הוועדה הגדיר את המנדט שניתן לפעילותה: האפשרות להכניס שחקנים חדשים לתחרות באספקת שירותים בנקאיים נפוצים, לרבות האפשרות להפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים, ובחינה של צעדים משלימים להסרת חסמים ולקידום התחרות.

בסיס המלצות הועדה, אישרה הממשלה בחודש אוגוסט השנה, את הצעת החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאית שעיקריה כוללים את הפרדת שתי חברות כרטיסי האשראי משני הבנקים הגדולים¹⁷; הקלת הרגולציה המהווה חסם לכניסת בנקים חדשים – מהלך שקודם על ידי הפיקוח על הבנקים בהמלצתה ותמיכתה של הועדה; הפחתת החסמים הקיימים לגישה של שחקים חדשים למערכות התשלומים; עידוד פעילות באשראי של גופים מוסדיים מול לקוחות קמעונאיים; העצמת התחרות בין בנקים קיימים (על ידי מתן היתר לבנקים קטנים לשתף פעולה בתחומי IT); החלטה עקרונית על הקמה עתידית של ביטוח פיקדונות דה-פקטו וכלי הצלה בישראל ועוד.

המלצות הועדה מאזנות בין הצורך לקדם את התחרות בתחום השירותים הבנקאיים לבין הצורך לשמור על יציבות המערכת הפיננסית בישראל והן נותנות ביטוי לצרכי המשק והצרכנים ולצרכי הפיקוח וההסדרה הפיננסיים. לצורך מעקב, המליצה הועדה על הקמת ועדת משנה שתבצע בדיקות תקופתיות של מצב התחרות בשוק, תאטר בעיות בהתפתחות התחרות ותגבש המלצות לתיקונים נדרשים.

תיבה על ההתפתחויות בריבית על משכנתאות

- כתוצאה מעליית מחירי הדירות בשנים האחרונות, הציבור הגדיל משמעותית את היקף המשכנתאות שנטל, את גודל המשכנתא הממוצע ואת משך המשכנתא הממוצע.
- מערכת הבנקאות בישראל הגדילה את החשיפה לענף הדיור והבניה מכ-35% לכ-45% מהנכסים מ-2008 ועד היום.
- הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל פעל בשנים האחרונות להטלת מגבלות שיצמצמו את הסיכון במשכנתאות – הסיכון של הלווים ושל הבנקים, ובכך יצמצמו את ההשלכות של סביבת הריבית העולמית והמקומית הנמוכה על שוק האשראי לדיור.
- הריבית אותה משלמים נוטלי המשכנתאות מושפעת מעלות גיוס המקורות של הבנקים, מהסיכון הגלום בהלוואה וממידת התחרות בשוק המשכנתאות.
- למרות ירידתה של ריבית בנק ישראל לשפל במרץ 2015 עלות המקורות של הבנקים בשוק ההון עלתה מאז בכ-60 נקודות בסיס.
- כתוצאה מעליית הסיכונים בשוק האשראי לדיור, ומדיניות הפיקוח על הבנקים שפעלה לאחרונה להפנמת סיכונים אלו על ידי הבנקים, וכן לנוכח הדרישות להלימות ההון שנועדו לשמור על יציבות המערכת הבנקאית בכללותה - נרשמה עליה נוספת בריבית על המשכנתאות.
- שוק המשכנתאות מתאפיין בתחרות גבוהה, המתבטאת במרווחי ריבית נמוכים של כ-1.6% על המשכנתאות.
- בראיה ארוכת טווח, הריבית על המשכנתאות נמוכה מזו ששררה במשך בשנים האחרונות, גם לאחר עלייתה.

¹⁷ כצעד משלים, בנה בנק ישראל מתווה שיאפשר לחברות אלו לקבל רישיון בנקאי בתהליך מקוצר, אם יבחרו לעשות זאת.

מראשית 2008 עלו מחירי הדירות בישראל בשיעור ריאלי הגבוה מ-80%. עליית מחירי הדירות לוותה בגידול במספר העסקאות בדירות ובגידול במשכנתאות שהציבור נוטל, בפרט על רקע הריביות והתשואות הנמוכות במשק. התפתחויות אלה חשפו את הלווים והבנקים ועדיין חושפות אותם, לסיכון של פגיעה כתוצאה משינויים שיכולים להתרחש בסביבה הכלכלית: בהכנסת הלווים וברמת האבטלה, במחירי הדירות, בריביות ועוד. שינויים אלו עלולים, בין היתר, להוביל לקשיים של הלווים בפירעון השוטף של המשכנתאות (ראו דוחות הפיקוח על הבנקים ודוחות יציבות פיננסית של בנק ישראל בשנים האחרונות).

על רקע עליית הסיכונים בתחום הדיור והמשכנתאות הפיקוח על הבנקים נקט בשנים האחרונות בשורה של צעדים בתחום האשראי לדיור: הפיקוח הגביל את שיעור ההחזר החודשי למשכנתא מההכנסה של הלקוח, הגביל את שיעור המימון להלוואת משכנתא משווי הנכס, דרש מהבנקים להגדיל את כריות ההון וההפרשה כנגד הסיכונים שבמשכנתאות, ועוד. צעדים אלה נועדו לצמצם את חשיפתם של הלווים ושל הבנקים לסיכונים הגלומים בהתפתחויות בשוק הדיור ולצמצם את הסיכון לתרחיש של קשיים ביכולתם של הלווים לעמוד בהחזרי התשלום, כמו גם לחזק את יכולת הבנקים לספוג הפסדים עם התממשות הסיכון. הצעדים של הפיקוח יקרו, מנקודת הראות של הבנקים, את העמדת המשכנתאות, וכווננו להביא לתמחור הולם יותר של הסיכונים על ידי הבנקים. תמחור זה בא לידי ביטוי בחודשים האחרונים בריביות על המשכנתאות. העובדה שהצעדים הפיקוחיים ניכרו בריביות בפרט בשנה האחרונה נובעת הן מהסיבה שחלק מהצעדים היו בעלי השפעה הדרגתית ומתמשכת (כגון דרישת ההון הנוסף כנגד המשכנתאות שפורסמה בספטמבר 2014, שהבנקים נדרשו לעמוד בה בהדרגה עד ינואר 2017), וכן מכיוון שתיק המשכנתאות כולל הלוואות "ותיקות" שלא הושפעו בחלקן מהדרישות הרגולטוריות, ולכן הפנמת השינוי בדרישות הפיקוח על הסיכון והריביות ארכה זמן ארוך יותר.

הועדה המוניתרית קובעת את ריבית בנק ישראל תוך שהיא לוקחת בחשבון מכלול רחב של גורמים להשגת יעד האינפלציה, עידוד התעסוקה והצמיחה ושמירה על היציבות הפיננסית. הריבית מושפעת במידה רבה גם מההתפתחויות בסביבה העולמית. בחודש מרץ 2015 הפחית בנק ישראל את הריבית המוניתרית לרמה של 0.1%, והיא נותרה מאז ללא שינוי.

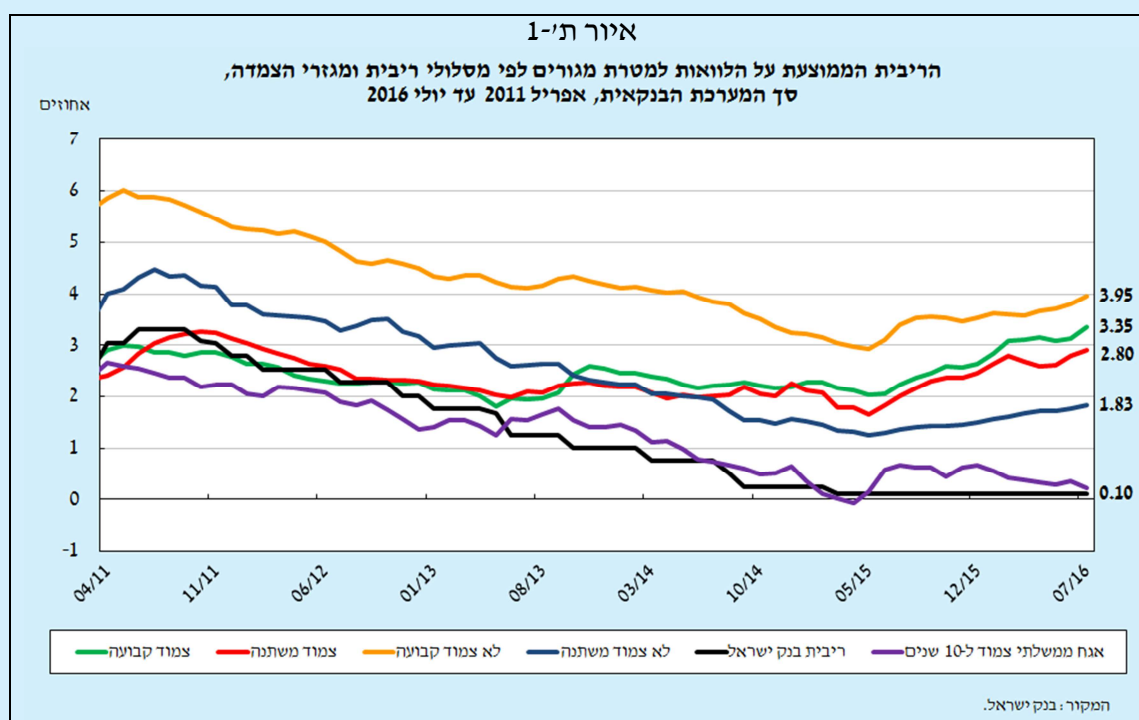
הריבית על אשראי בכלל ועל משכנתאות בפרט מושפעת מעלות גיוס המקורות של הבנקים, מהסיכון הגלום בהלוואה וממידת התחרות בשוק המשכנתאות. ריבית בנק ישראל משפיעה על עלות גיוס המקורות בשוק ההון אך חשוב לזכור שריבית בנק ישראל אינה מגלמת סיכונים אשראי והינה ריבית לטווח קצר מאוד, בעוד שריביות השוק הרלבנטיות לאשראי לדיור הינן ריביות לטווח ארוך המגלמות סיכונים אשראי וכן ציפיות לשינוי בריבית העתידית. על כן, למרות ירידתה של ריבית בנק ישראל לרמה של 0.1% הריביות בשוק ההון בכלל, ועלות גיוס האג"ח של הבנקים בפרט עלו באופן ניכר. כך למשל, התשואה על אג"ח צמוד של בנקים בשוק ההון עלתה בכ-60 נקודות בסיס ממרץ 2015. עלייה זו הנה אחד הגורמים לעליה בריבית על המשכנתאות.

במקביל, הסיכונים בשוק האשראי לדיור הוסיפו לעלות (ראו דוחות יציבות פיננסית של בנק ישראל בשנים האחרונות): עליית מחירי הדירות נמשכה, האשראי לדיור התרחב וחלקו בתיק האשראי עלה, גודל המשכנתא הממוצעת עלה ומשך התקופה לפירעון התארך.

בפירוט: מחירי הדירות המשיכו להאמיר בקצב של כ-8%; היקפם של ביצועי ההלוואות למטרת מגורים הוסיף להיות גבוה, והוא מגיע בממוצע לכ-5.1 מיליארדי ש"ח בחודש (איור תי-2); תיק האשראי הבנקאי לדיר המשיך להתרחב – יתרתו הסתכמה בכ-300 מיליארדי ש"ח, וביחד עם תיק האשראי לבינוי והנדל"ן הם הגיעו לשיעור של 45% מתיק האשראי הבנקאי (איור תי-3); בחודשים האחרונים נרשמה עלייה במשך התקופה הממוצעת לפירעון בכל מגזרי הריבית וההצמדה (איור תי-4, לוח תי-1), וניכרת עלייה בגובה ההלוואה הממוצעת למטרת מגורים (איור תי-5). לצד כל אלה חלה מסוף 2014 עלייה מואצת גם באשראי לדיר שמעמידים גופים מוסדיים, בעיקר בשותפות עם הבנקים, אף כי היקף אשראי זה עדיין נמוך. התפתחות זו מגדילה את היכולת להרחיב את האשראי לדיר ואת הקישוריות במערכת הפיננסית. **הפנמת העלייה בסיכונים אלו על ידי הבנקים, בהכוונת הפיקוח על הבנקים, פעלה להעלות את הריבית על האשראי לדיר.**

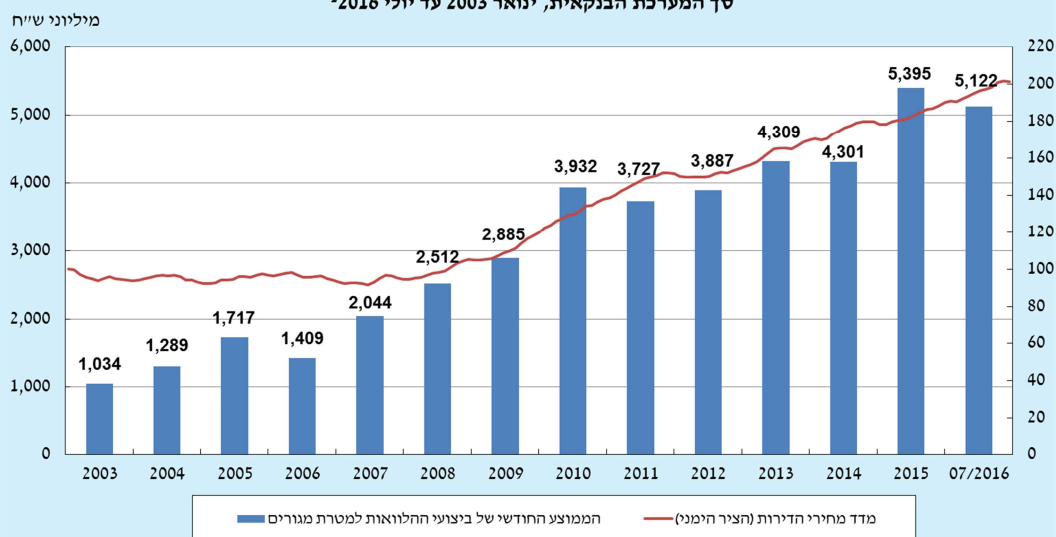
בנוסף, הבנקים נמצאים לקראת סופו של תהליך בו הם פועלים כדי להגיע ליעדי הלימות הון שדרש הפיקוח על הבנקים, ביניהם גם דרישות הון ייעודיות לתחום המשכנתאות, אלו משפיעים על יכולתם של הבנקים להגדיל אשראי, ולכן גם על עליית המחיר שלו.

הניתוח שהוצג במסמך זה מצביע על כך שלעליית ריבית המשכנתאות סיבות רבות. חלקה מוסבר בעלייה במחיר המקורות של הבנקים וחלקה מוסבר על ידי תמחור הולם יותר של עליית הסיכונים הגלומה באשראי לדיר. מכיוון שלא השתנו המאפיינים המבניים של שוק המשכנתאות, שמשפיעים על מידת התחרות הגבוהה במגזר זה - אשראי מגובה בבוטחה, התנהגות צרכנית נבונה ופעילותם של שלושה שחקנים גדולים, סביר להניח שעליית הריביות בשוק המשכנתאות אינה משקפת ירידה בתחרות במגזר זה. לאורך זמן, ייתכן שעליית הריבית תתרום למיתון הביקושים בשוק הדיר, ובמקביל למאמצים שעושה הממשלה להגדיל את ההיצע, גם לעצירת עליית המחירים ואף לירידתם.

איור תי-2

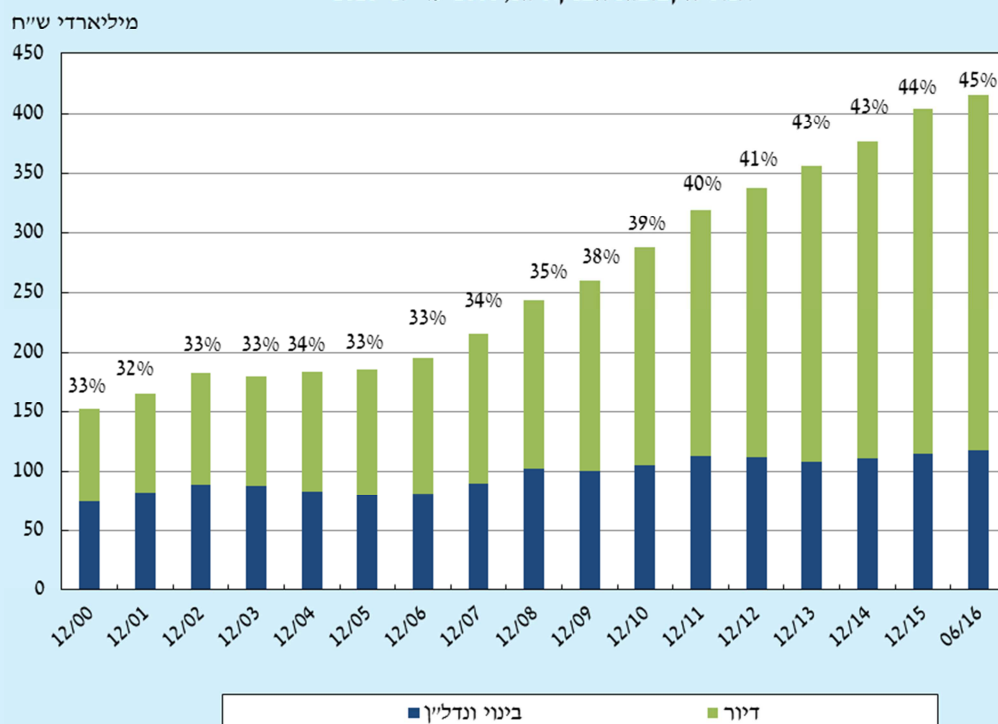
הממוצע החודשי של ביצועי ההלוואות למטרת מגורים ומדד מחירי הדירות (2003=100),
סך המערכת הבנקאית, ינואר 2003 עד יולי 2016¹

(1) מדד מחירי הדירות משוערך עד מאי 2016.
המקור: דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

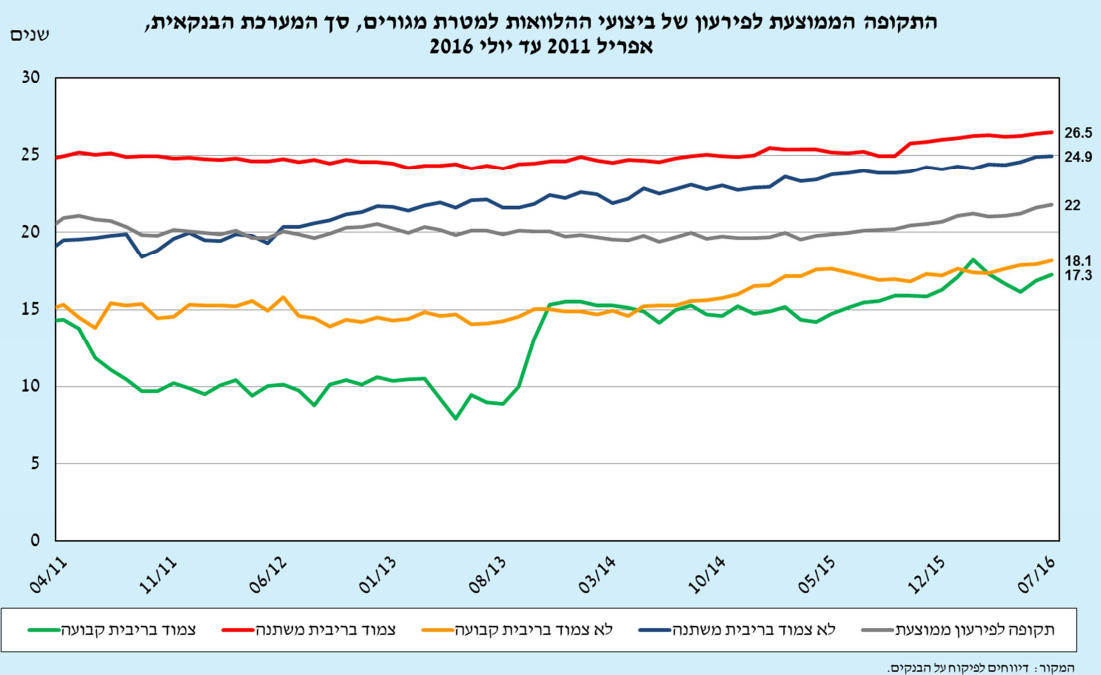
איור תי-3

יתרת האשראי לדיור ולענף הבינוי והנדל"ן וחלקם בסך האשראי הבנקאי לציבור
חמש הקבוצות הבנקאיות, 2000 עד יוני 2016

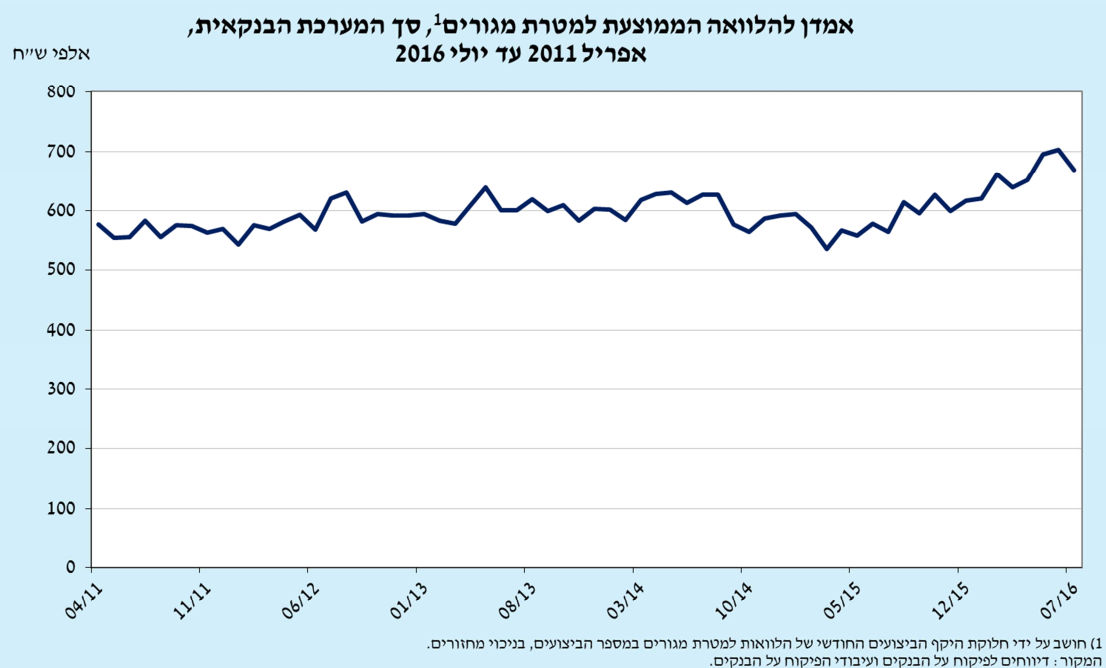

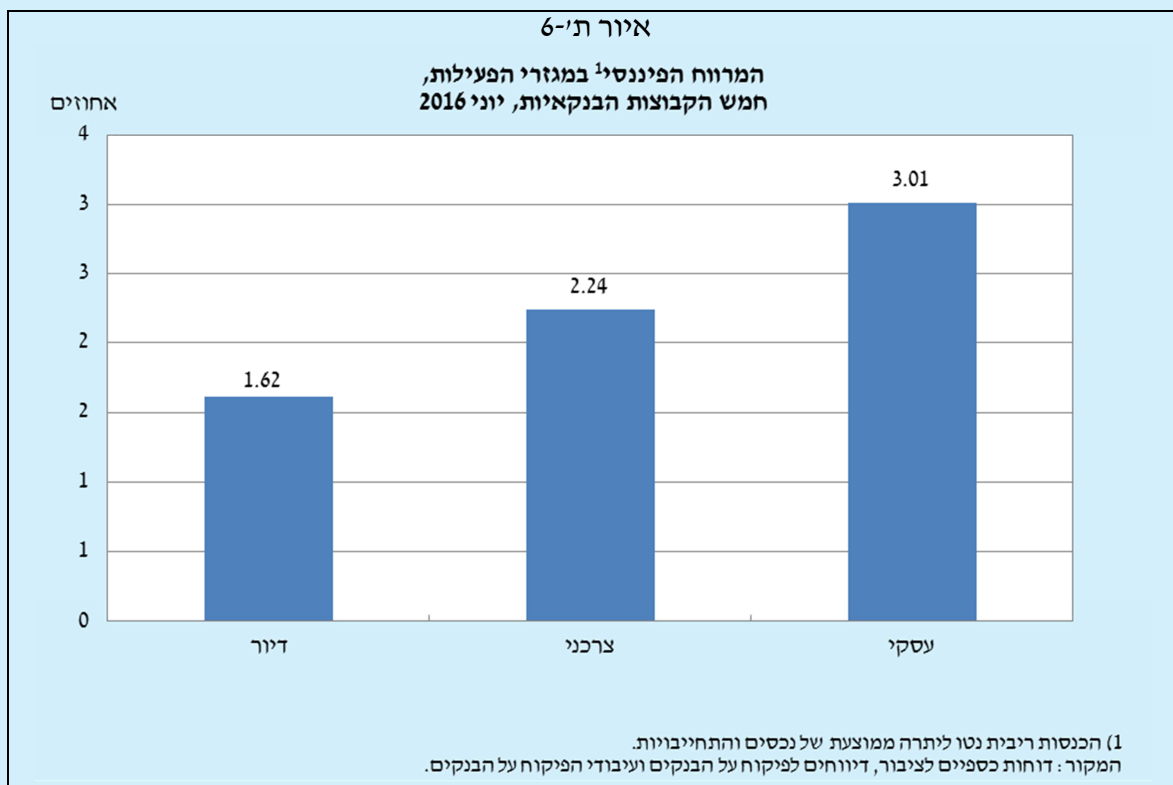
המקור: דוחות כספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

איור תי-4

איור תי-5

לוח ת"1

**אומדן להלוואה הממוצעת ולתקופה הממוצעת לפירעון, הלוואות למטרת מגורים, סך המערכת הבנקאית
אפריל 2011 עד יולי 2016**

התקופה הממוצעת לפירעון (אחוזים)					אומדן להלוואה הממוצעת ¹ (אלפי ש"ח)	
צמוד בריבית קבועה	צמוד בריבית משתנה	לא צמוד בריבית קבועה	לא צמוד בריבית משתנה	התקופה לפירעון המשוקללת		
11.2	25.0	14.9	19.4	20.4	568	2011
10.0	24.6	14.8	20.3	20.0	587	2012
10.8	24.4	14.6	21.8	20.0	602	2013
15.0	24.8	15.4	22.6	19.7	605	2014
15.3	25.4	17.1	23.7	20.1	586	2015
17.1	26.3	17.7	24.5	21.3	671	2016

(1) כולל את האשראי מכספי הבנק בלבד ובניכוי מיחזורים. המקור: נתונים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

מדידים מרכזיים של מעורבות הבנקאות, דצמבר 2001 עד יוני 2016

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הבורסה לניירות ערד בתל אביב, בנק ישראל, דוחות מספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועבודי הפיקוח על הבנקים.

10) מחושב בהתאם לכללי באזל II.

12) מחושב בהתאם לכללי באזל III על פי הוראות המעבר.

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הבורסה לניירות ערד בתל אביב, בנק ישראל, דוחות מספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועבודי הפיקוח על הבנקים.

2
לוח

סעיפים עיקריים מזרח הרווח וההפסד המאוחד של המש הקבוצות הבנקאיות, יוני 2015 עד יוני 2016

(מיליוני ש"ח, במחירים שוטפים)

[illegible]

לוח 2 (המשך)

סעיפים עיקריים מדיוח הרווח וההפסד המאוחד של המש הקבוצות הבנקאיות, יוני 2015 עד יוני 2016

(מיליוני ש"ח, במחירים שוטפים)

חמש הקבוצות										הבנקאות										מורחב-טפחות									
שיעור השינוי באחוזים, יוני-16 לעומת יוני-15					שיעור השינוי באחוזים, יוני-16 לעומת יוני-15					שיעור השינוי באחוזים, יוני-16 לעומת יוני-15					שיעור השינוי באחוזים, יוני-16 לעומת יוני-15					שיעור השינוי באחוזים, יוני-16 לעומת יוני-15					שיעור השינוי באחוזים, יוני-16 לעומת יוני-15				
16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15	16-15
4.7	15,992	15,267	31,054	דצמ-15	9.4	1,217	1,112	2,260	דצמ-15	2.3	2,456	2,401	4,906	דצמ-15	2.3	2,456	2,401	4,906	דצמ-15	2.3	2,456	2,401	4,906	דצמ-15	2.3	2,456	2,401	4,906	דצמ-15
3.7	3,204	3,089	6,339	דצמ-15	1.3	157	155	307	דצמ-15	10.0	682	620	1,372	דצמ-15	10.0	682	620	1,372	דצמ-15	10.0	682	620	1,372	דצמ-15	10.0	682	620	1,372	דצמ-15
5.0	12,788	12,178	24,715	דצמ-15	10.8	1,060	957	1,953	דצמ-15	-0.4	1,774	1,781	3,534	דצמ-15	-0.4	1,774	1,781	3,534	דצמ-15	-0.4	1,774	1,781	3,534	דצמ-15	-0.4	1,774	1,781	3,534	דצמ-15
-136.1	-170	471	1,090	דצמ-15	-3.8	25	26	18	דצמ-15	-20.0	60	75	211	דצמ-15	-20.0	60	75	211	דצמ-15	-20.0	60	75	211	דצמ-15	-20.0	60	75	211	דצמ-15
10.7	12,958	11,707	23,625	דצמ-15	11.2	1,035	931	1,935	דצמ-15	0.5	1,714	1,706	3,323	דצמ-15	0.5	1,714	1,706	3,323	דצמ-15	0.5	1,714	1,706	3,323	דצמ-15	0.5	1,714	1,706	3,323	דצמ-15
-6.7	9,567	10,250	19,226	דצמ-15	-4.4	777	813	1,541	דצמ-15	14.5	953	832	1,858	דצמ-15	14.5	953	832	1,858	דצמ-15	14.5	953	832	1,858	דצמ-15	14.5	953	832	1,858	דצמ-15
-19.5	2,027	2,519	3,524	דצמ-15	-35.0	67	103	149	דצמ-15	70.0	136	80	358	דצמ-15	70.0	136	80	358	דצמ-15	70.0	136	80	358	דצמ-15	70.0	136	80	358	דצמ-15
-22.9	1,023	1,327	1,369	דצמ-15	-55.6	16	36	22	דצמ-15	0.0	3	3	7	דצמ-15	0.0	3	3	7	דצמ-15	0.0	3	3	7	דצמ-15	0.0	3	3	7	דצמ-15
-11.5	616	696	1,271	דצמ-15	-37.0	34	54	84	דצמ-15	-38.6	54	88	180	דצמ-15	-38.6	54	88	180	דצמ-15	-38.6	54	88	180	דצמ-15	-38.6	54	88	180	דצמ-15
-78.5	-512	-2,902	-9	דצמ-15	-135	-135	-226	-33	דצמ-15	-50	-50	-563	34	דצמ-15	-50	-50	-563	34	דצמ-15	-50	-50	-563	34	דצמ-15	-50	-50	-563	34	דצמ-15
-3.8	727	3,387	865	דצמ-15	-36.4	152	239	76	דצמ-15	-85.0	83	552	136	דצמ-15	-85.0	83	552	136	דצמ-15	-85.0	83	552	136	דצמ-15	-85.0	83	552	136	דצמ-15
1.3	7,191	7,472	14,794	דצמ-15	-6.4	656	701	1,378	דצמ-15	-0.6	717	721	1,426	דצמ-15	-0.6	717	721	1,426	דצמ-15	-0.6	717	721	1,426	דצמ-15	-0.6	717	721	1,426	דצמ-15
-0.2	14,641	14,454	29,287	דצמ-15	2.4	1,356	1,324	2,710	דצמ-15	1.8	1,615	1,586	3,226	דצמ-15	1.8	1,615	1,586	3,226	דצמ-15	1.8	1,615	1,586	3,226	דצמ-15	1.8	1,615	1,586	3,226	דצמ-15
5.1	8,700	8,719	17,351	דצמ-15	6.7	839	786	1,629	דצמ-15	4.1	997	958	1,944	דצמ-15	4.1	997	958	1,944	דצמ-15	4.1	997	958	1,944	דצמ-15	4.1	997	958	1,944	דצמ-15
9.5	7,884	7,503	13,564	דצמ-15	8.6	456	420	766	דצמ-15	10.5	1,052	952	1,955	דצמ-15	10.5	1,052	952	1,955	דצמ-15	10.5	1,052	952	1,955	דצמ-15	10.5	1,052	952	1,955	דצמ-15
2.3	3,150	2,877	5,443	דצמ-15	19.1	212	178	326	דצמ-15	14.8	403	351	761	דצמ-15	14.8	403	351	761	דצמ-15	14.8	403	351	761	דצמ-15	14.8	403	351	761	דצמ-15
-0.8	4,734	4,626	8,121	דצמ-15	0.8	244	242	440	דצמ-15	8.0	649	601	1,194	דצמ-15	8.0	649	601	1,194	דצמ-15	8.0	649	601	1,194	דצמ-15	8.0	649	601	1,194	דצמ-15
	4,701	4,737	8,247	דצמ-15	15.6	281	243	446	דצמ-15	8.7	628	578	1,134	דצמ-15	8.7	628	578	1,134	דצמ-15	8.7	628	578	1,134	דצמ-15	8.7	628	578	1,134	דצמ-15
	10.14	10.91	9.09	דצמ-15	8.00	7.20	6.50	0.37	דצמ-15	10.60	10.80	10.00	0.56	דצמ-15	10.60	10.80	10.00	0.56	דצמ-15	10.60	10.80	10.00	0.56	דצמ-15	10.60	10.80	10.00	0.56	דצמ-15
	0.67	0.71	0.61	דצמ-15	0.44	0.41	0.37		דצמ-15	0.59	0.58			דצמ-15	0.59	0.58			דצמ-15	0.59	0.58			דצמ-15	0.59	0.58			דצמ-15

1. כלל את הרווחים/הפסדים מהשקעה במונח למכירת, רווחים ממכירת מניות חברות כלולות, דיבידנדים ורווחים/הפסדים מהדאמנות לשווי הון של מניות למסחר.
2. כלל את הרווחים/הפסדים מהשקעה באג"ח מוחזק לפירדון וזמנית למכירה (וההכנסות/הוצאות שמומש ושטרם מומשם מהדאמנות לשווי הון של אג"ח למסחר).
3. כלל מפשירים נגזרים אשר לא יועדו ליחס גידור (מפשירי ALM) ומפשירים נגזרים אחרים.
חלקי: דוחות ספייקים לאיבור ועיבוד הפיקוח על הבנקים.

לוח 3

השפעת הכמות¹ והשפעת המחיר² על הכנסות והוצאות הריבית, ישראל וחו"ל (שינוי לעומת תקופה מקבילה אשתקד) חמש הקבוצות הבנקאיות, יוני 2015 עד יוני 2016 (מיליוני ש"ח)

יוני 2016									
התדירות להכנסות הריבית נטו	שינוי נטו		השפעת המחיר			השפעת הכמות			
	השינוי נטו בצד הנכסים	השינוי נטו בצד ההתחייבויות	השפעת המחיר נטו	השפעת המחיר בצד ההתחייבויות	השפעת המחיר בצד הנכסים	השפעת הכמות נטו	השפעת הכמות בצד ההתחייבויות	השפעת הכמות בצד הנכסים	
521	153	674	-203	90	-113	724	63	787	אשראי/ פיקדונות הציבור בישראל
41	33	74	24	35	59	17	-2	15	אשראי/ פיקדונות הציבור בחו"ל
562	186	748	-179	125	-54	741	61	802	סך אשראי/ פיקדונות הציבור
36	-45	-9	-53	-100	-153	89	55	144	נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים בישראל
12	-26	-14	64	5	69	-52	-31	-83	נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים בחו"ל
48	-71	-23	11	-95	-84	37	24	61	סך נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים
610	115	725	-168	30	-138	778	85	863	סך הכנסות/ הוצאות הריבית
יוני 2015									
התדירות להכנסות הריבית נטו	שינוי נטו		השפעת המחיר			השפעת הכמות			
	השינוי נטו בצד הנכסים	השינוי נטו בצד ההתחייבויות	השפעת המחיר נטו	השפעת המחיר בצד ההתחייבויות	השפעת המחיר בצד הנכסים	השפעת הכמות נטו	השפעת הכמות בצד ההתחייבויות	השפעת הכמות בצד הנכסים	
-97	-1,423	-1,520	-709	-1,419	-2,128	612	-4	608	אשראי/ פיקדונות הציבור בישראל
71	9	80	-38	-5	-43	109	14	123	אשראי/ פיקדונות הציבור בחו"ל
-26	-1,414	-1,440	-747	-1,424	-2,171	721	10	731	סך אשראי/ פיקדונות הציבור
-186	-436	-622	-249	-445	-694	63	9	72	נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים בישראל
-16	-8	-24	-48	-11	-59	32	3	35	נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים בחו"ל
-202	-444	-646	-297	-456	-753	95	12	107	סך נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים
-228	-1,858	-2,086	-1,044	-1,880	-2,924	816	22	838	סך הכנסות/ הוצאות הריבית
דצמבר 2015									
התדירות להכנסות הריבית נטו	שינוי נטו		השפעת המחיר			השפעת הכמות			
	השינוי נטו בצד הנכסים	השינוי נטו בצד ההתחייבויות	השפעת המחיר נטו	השפעת המחיר בצד ההתחייבויות	השפעת המחיר בצד הנכסים	השפעת הכמות נטו	השפעת הכמות בצד ההתחייבויות	השפעת הכמות בצד הנכסים	
-236	-2,207	-2,443	-1,619	-2,180	-3,799	1,383	-27	1,356	אשראי/ פיקדונות הציבור בישראל
111	7	118	-85	-14	-99	196	21	217	אשראי/ פיקדונות הציבור בחו"ל
-125	-2,200	-2,325	-1,704	-2,194	-3,898	1,579	-6	1,573	סך אשראי/ פיקדונות הציבור
63	-1,022	-959	-144	-1,028	-1,172	207	6	213	נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים בישראל
-48	-46	-94	-72	-44	-116	24	-2	22	נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים בחו"ל
15	-1,068	-1,053	-216	-1,072	-1,288	231	4	235	סך נכסים/ התחייבויות נושאי ריבית אחרים
-110	-3,268	-3,378	-1,920	-3,266	-5,186	1,810	-2	1,808	סך הכנסות/ הוצאות הריבית

- השפעת הכמות מוחשבת כמכפלה של השינוי ביתרה המאזנית (התקופה הנכסית לעומת אשתקד) במחיר בתקופה הנכסית, מחולקת באלף.
- השפעת המחיר מוחשבת כמכפלה של השינוי במחיר (התקופה הנכסית לעומת אשתקד) ביתרה המאזנית בתקופה המקבילה אשתקד, מחולקת באלף.

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים

לוח 4

היתרות הממוצעות, שיעורי הכנסות והוצאות הריבית ופערי הריבית בגין הנכסים וההתחייבויות, חמש הקבוצות הבנקאיות, יוני 2015 עד יוני 2016 (מיליוני ש"ח, אחוזים במונחים שנתיים)

יוני 2016									
התחייבויות					הנכסים				
פער הריבית	שיעור ההוצאה	הוצאות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		שיעור ההכנסה	הכנסות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		
2.91	-0.45	-1,763	787,185	פיקדונות הציבור	3.36	14,720	883,472	אשראי לציבור	
0.22	-0.44	-34	15,480	פיקדונות מבנקים	0.66	81	24,725	פיקדונות בבנקים	
0.14	-	-	225	פיקדונות מבנקים מרכזיים	0.14	112	155,055	פיקדונות בבנקים מרכזיים	
-1.64	-2.66	-1,308	98,982	אג"ח	1.02	1,013	199,192	אג"ח	
-0.97	-2.56	-99	7,698	התחייבויות אחרות ¹	1.59	66	8,355	נכסים אחרים ¹	
1.82	-0.71	-3,204	909,570	סך ההתחייבויות נושאות הריבית	2.53	15,992	1,270,799	סך הנכסים נושאי הריבית	
					התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (המרווח הפיננסי) ²				
					2.02	12,788	1,270,799		
יוני 2015									
התחייבויות					הנכסים				
פער הריבית	שיעור ההוצאה	הוצאות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		שיעור ההכנסה	הכנסות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		
2.95	-0.42	-1,577	760,175	פיקדונות הציבור	3.37	13,972	834,945	אשראי לציבור	
0.14	-0.55	-47	17,146	פיקדונות מבנקים	0.69	112	32,363	פיקדונות בבנקים	
0.16	-	-	437	פיקדונות מבנקים מרכזיים	0.16	113	141,888	פיקדונות בבנקים מרכזיים	
-1.87	-3.05	-1,368	90,340	אג"ח	1.18	1,012	171,944	אג"ח	
-0.64	-1.89	-97	10,196	התחייבויות אחרות ¹	1.26	58	9,271	נכסים אחרים ¹	
1.88	-0.70	-3,089	878,294	סך ההתחייבויות נושאות הריבית	2.58	15,267	1,190,411	סך הנכסים נושאי הריבית	
					התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (המרווח הפיננסי) ²				
					2.06	12,178	1,190,411		
דצמבר 2015									
התחייבויות					הנכסים				
פער הריבית	שיעור ההוצאה	הוצאות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		שיעור ההכנסה	הכנסות המימון	היתרה השנתית הממוצעת (מיליוני ש"ח)		
2.95	-0.43	-3,293	757,480	פיקדונות הציבור	3.38	28,623	847,929	אשראי לציבור	
-	-0.59	-97	16,564	פיקדונות מבנקים	0.59	180	30,670	פיקדונות בבנקים	
0.14	-	-	484	פיקדונות מבנקים מרכזיים	0.14	198	140,438	פיקדונות בבנקים מרכזיים	
-1.87	-2.95	-2,745	92,910	אג"ח	1.08	1,937	179,246	אג"ח	
-0.91	-2.26	-204	9,042	התחייבויות אחרות ¹	1.35	116	8,603	נכסים אחרים ¹	
1.85	-0.72	-6,339	876,480	סך ההתחייבויות נושאות הריבית	2.57	31,054	1,206,886	סך הנכסים נושאי הריבית	
					התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (המרווח הפיננסי) ²				
					2.05	24,715	1,206,886		

(1) ההתחייבויות והנכסים האחרים כוללים בין השאר גם אשראי לממשלה ופיקדונות שלה וניירות ערך שהושאלו/ נשאלו בהסכמו מוכר חוזר.

(2) המרווח הפיננסי הערוך היחס שבין הכנסות הריבית נטו לבין סך הנכסים נושאי הריבית. המרווח מוצג באחוזים.

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הנכסים.

לוח 5

מגזרי פעילות פיקוחיים¹ - יתרות מאזניות ומדדי ביצוע

חמש הקבוצות הבנקאיות, יוני 2016 ויוני 2015²

פעילות בישראל							
מסקי בית ³	עסקים קטנים ועזרים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סה"כ פעילות בישראל
(במיליוני ש"ח)							
יוני 2016							
445,914	173,161	73,624	158,495	5,376	-	4,966	861,536
4,107	2,468	1,762	6,357	9	-	-	14,703
519,497	132,020	65,130	127,893	165,709	-	-	1,010,249
310,515	168,053	93,648	220,684	10,668	93,509	12,926	910,003
36,000	815,000	517,000	1,791,000	26,000	1,318,000	-168,000	4,335,000
(באוזים)							
0.02	0.97	1.45	2.23	0.65	0.62	-2.76	0.67
2.05	4.00	2.52	2.23	0.32	0.57	-0.37	1.83
1.98	3.51	2.35	2.00	1.59	-	-0.32	2.95
0.25	0.20	0.17	0.11	0.11	-	-	-0.17
3.07	3.64	1.90	1.11	0.91	0.40	14.20	2.12
1.75	1.71	0.49	-0.34	0.18	-0.94	7.06	0.70
91.00	61.34	48.43	30.04	87.24	21.02	209.67	65.28
0.22	0.50	-0.42	-1.35	0.03	0.02	0.02	-0.03
0.01	1.07	1.48	2.39	0.06	0.85	-3.44	0.68
(במיליוני ש"ח)							
יוני 2015							
412,875	162,342	67,086	161,297	6,002	-	4,708	814,310
4,628	4,178	1,922	6,643	89	-2	-	17,458
469,815	121,331	58,141	111,232	166,259	-	-	926,778
320,335	151,676	85,152	207,519	12,341	90,615	33,247	900,885
146,000	874,000	390,000	1,103,000	50,000	1,887,000	-23,000	4,427,000
(באוזים)							
0.07	1.11	1.13	1.34	1.40	0.98	-0.37	0.73
2.03	4.05	2.67	2.29	0.27	0.70	-	1.87
1.89	3.52	2.42	2.01	1.66	-	-0.04	2.93
0.25	0.19	0.14	0.09	0.09	-	-	-0.17
3.27	3.82	2.07	1.09	0.81	0.44	12.74	2.20
1.77	1.69	0.60	-0.21	0.10	-1.33	1.53	0.58
92.81	61.82	50.04	30.38	82.40	17.74	113.63	63.21
0.11	0.32	0.05	0.05	-0.01	0.02	-0.09	0.09
0.07	1.23	1.22	1.50	0.10	1.36	-0.52	0.75
שיעור שינוי שנתי יוני 2016 לעומת יוני 2015							
8%	7%	10%	-2%	-10%			6%
11%	9%	12%	15%	0%			9%
-75%	-7%	33%	62%	-48%			-2%

1) החל מהדיווח הכספי לציבור של הרבעון הראשון של 2016 נדרש גילוי לגזרי הפעילות הפיקוחיים לפי הכללים החדשים שהוטאמו למחנות הדורות חדשה אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח הבנקאית בעקרה על סווג הקבוצות על פי מחזור פעילותם. כמו כן, נוספו דרישות לגילוי נפרד על מגזר הגופים המוסדיים ומגזר הניהול הפיננסי ונוספו דרישות לגילויים על יתרות מאזניות לסוף תקופת דיווח לאשראי ופיקדונות) ועל יתרות ואשראי הפנס והסגים שאינם בגופים של 90 יום. ליושם תחוראה לא היתח השפעה מהותית על הדוחות

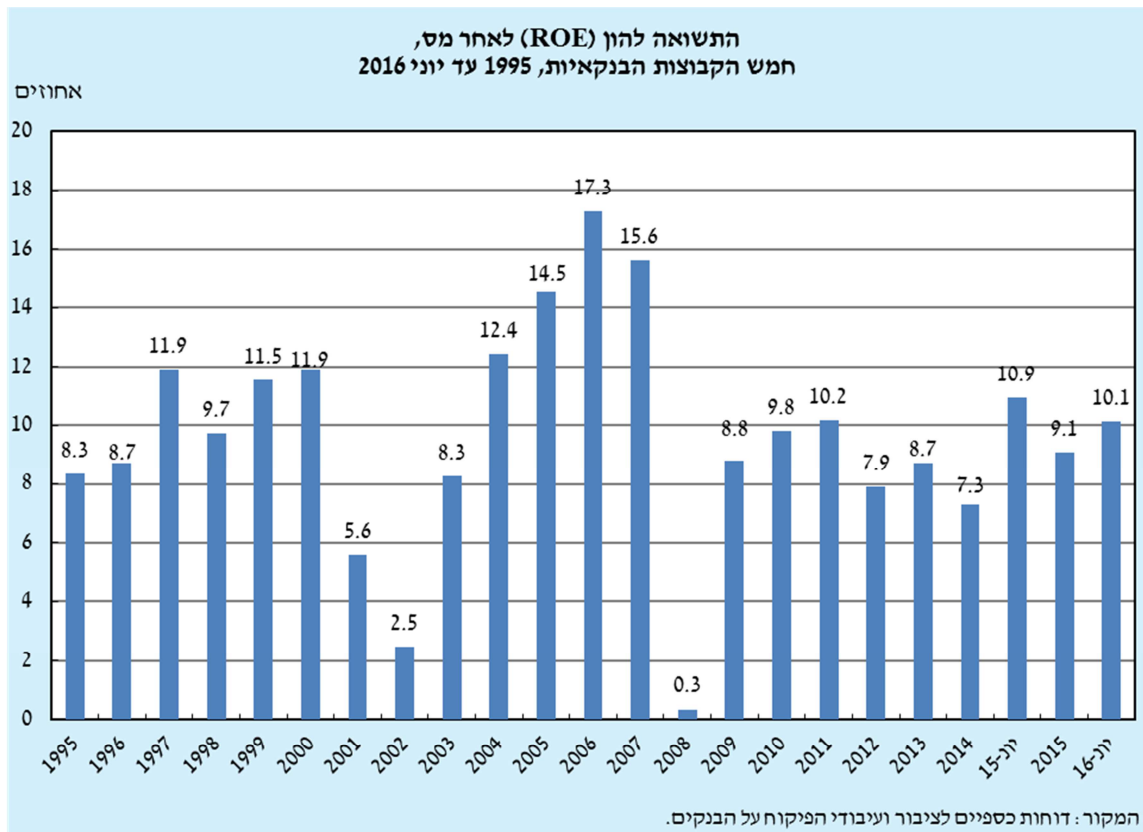
הכספיים של הבנקים לשע אופן החצנה ותגילוי.

2) לא ניתנו מספר השוואה לדצמבר 2015 בשל מחסור בתגונים לחלק מהבנקים שבע כלל הוראה מקשיים ביישום לארשונה של הוראת דיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים.

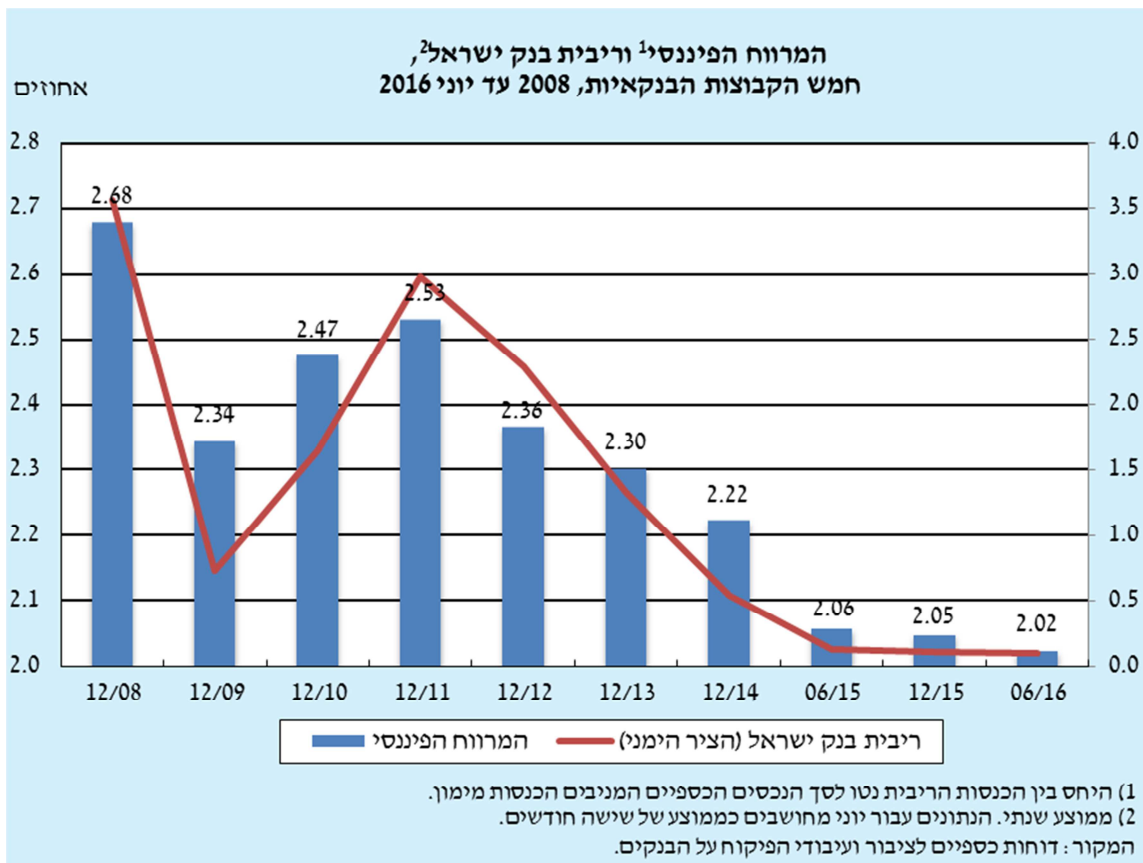
3) משקי בית מוגז יחד עם הבנקאות הפרטית בשל חלקו הקטן בסך האשראי לשקי הבית (כ-1%).

המקור: דוחות כספיים לציבור ועבודי הפיקוח על הבנקים.

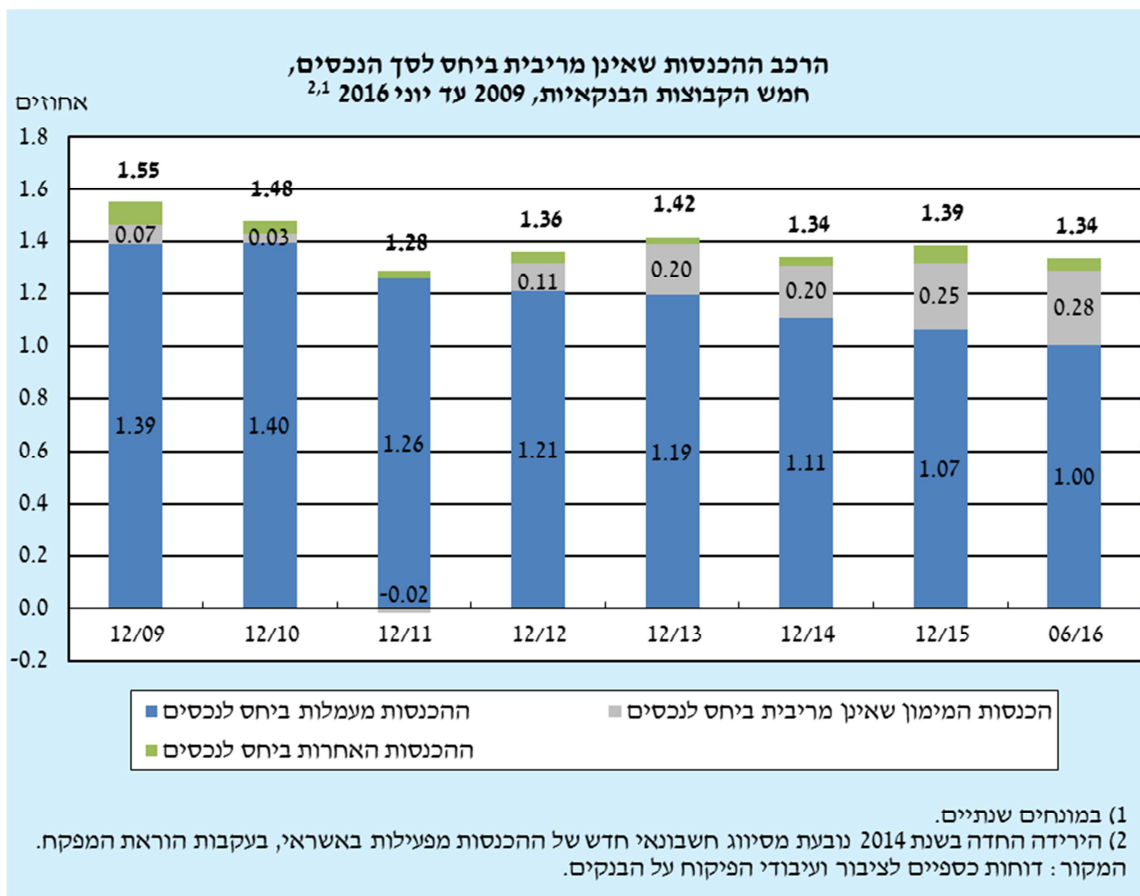
איור 1

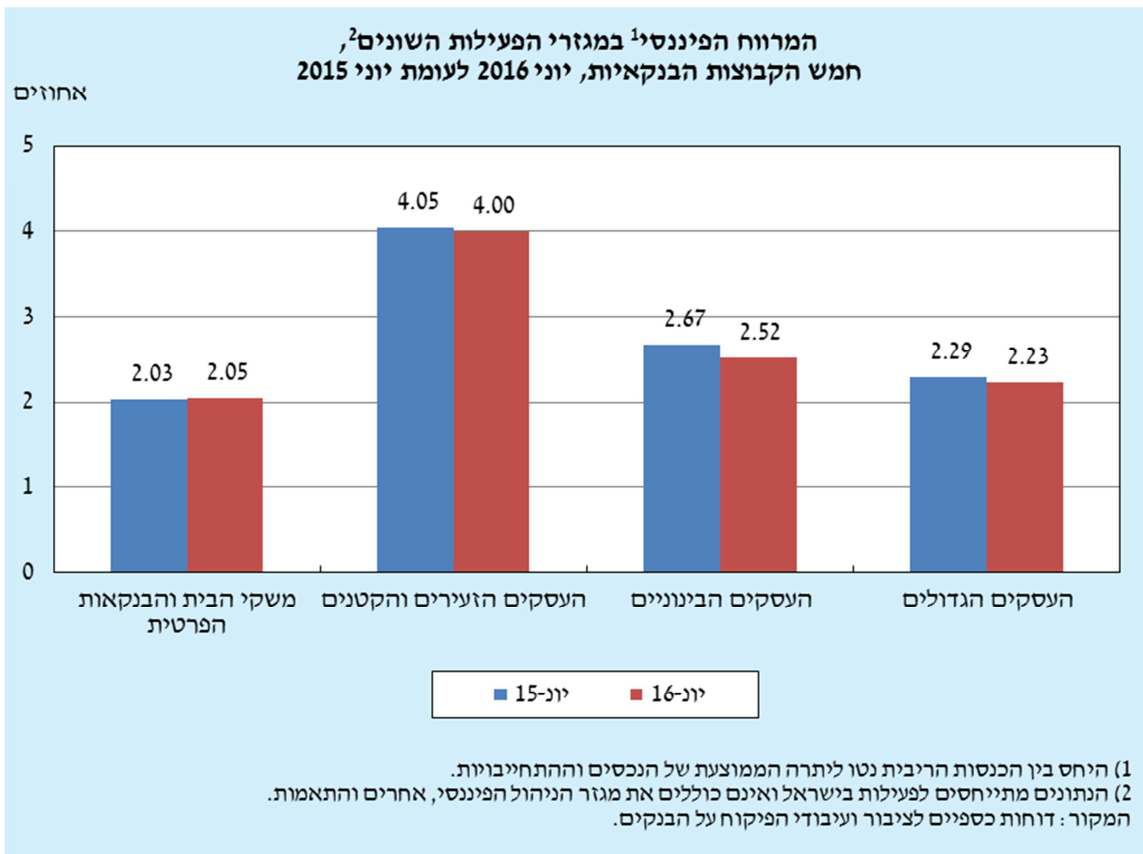
איור 2

איור 3

איור 4

לוח 7

מדדי הון מרכזיים של חמש הקבוצות הבנקאיות, דצמבר 2009 עד יוני 2016

(אחוזים)						
חשנה	לאומי	הפועלים	דיסקונט	מזרחי- טפחות	הבינלאומי	חמש הקבוצות
2011	8.07	7.90	8.07	7.77	8.48	8.01
2012	8.55	8.87	8.57	8.55	9.65	8.74
2013	9.32	9.30	9.30	9.01	9.92	9.32
01/01/2014	9.09	9.08	8.92	8.73	9.98	9.08
2014	9.09	9.29	9.38	9.05	9.69	9.24
2015	9.58	9.63	9.51	9.50	9.81	9.60
30/06/2016	10.40	10.20	9.53	9.72	9.97	10.08
2009	64.17	67.88	60.56	67.15	54.44	64.12
2009	67.01	69.16	63.89	59.59	55.50	65.22
2011	67.67	67.33	60.45	58.26	60.02	64.59
2012	65.67	64.83	61.27	58.03	57.69	63.05
2013	64.56	64.98	59.09	56.12	55.66	61.91
2014	66.36	67.72	60.07	55.82	56.21	63.44
2015	62.98	65.64	59.77	54.86	53.73	61.38
30/06/2016	59.52	64.29	60.78	53.66	53.53	59.82
30/06/2015	6.54	7.16	6.60	5.24	5.47	6.45
2015	6.27	7.10	6.55	5.32	5.43	6.36
30/06/2016	6.51	7.27	6.55	5.33	5.49	6.49
2011	6.46	6.76	5.44	5.36	5.93	6.19
2012	6.71	7.19	6.04	5.70	6.41	6.59
2013	7.07	7.65	6.25	5.75	6.33	6.86
2014	6.58	7.65	6.27	5.69	5.98	6.68
2015	6.99	7.70	6.64	5.94	5.85	6.90
30/06/2016	6.97	7.83	6.79	5.96	5.98	6.97
2012	18.15	20.41	33.22	18.70	9.05	20.48
2013	11.32	17.54	17.94	10.26	6.35	13.87
2014	6.67	9.78	9.49	3.88	2.43	7.49
2015	4.10	5.36	9.56	3.46	2.37	5.10
30/06/2016	2.90	3.93	7.42	3.45	1.60	3.87

(1) עד ה-31.12.2013 חצינו התאגידים הבנקאיים את יחס הון הליבה בהתאם לכללי באזל II, והחל מה-1.1.2014 הם מציגים את יחס ההון העצמי רובד 1 בהתאם לכללי באזל III.

(2) החל ממועד זה היחס מחושב במונחי באזל III בהתאם להוראות המעבר.

(3) מחושב כיחס שבין נכסי סיכון האשראי לערך החשיפה לאחר המרה לאשראי.

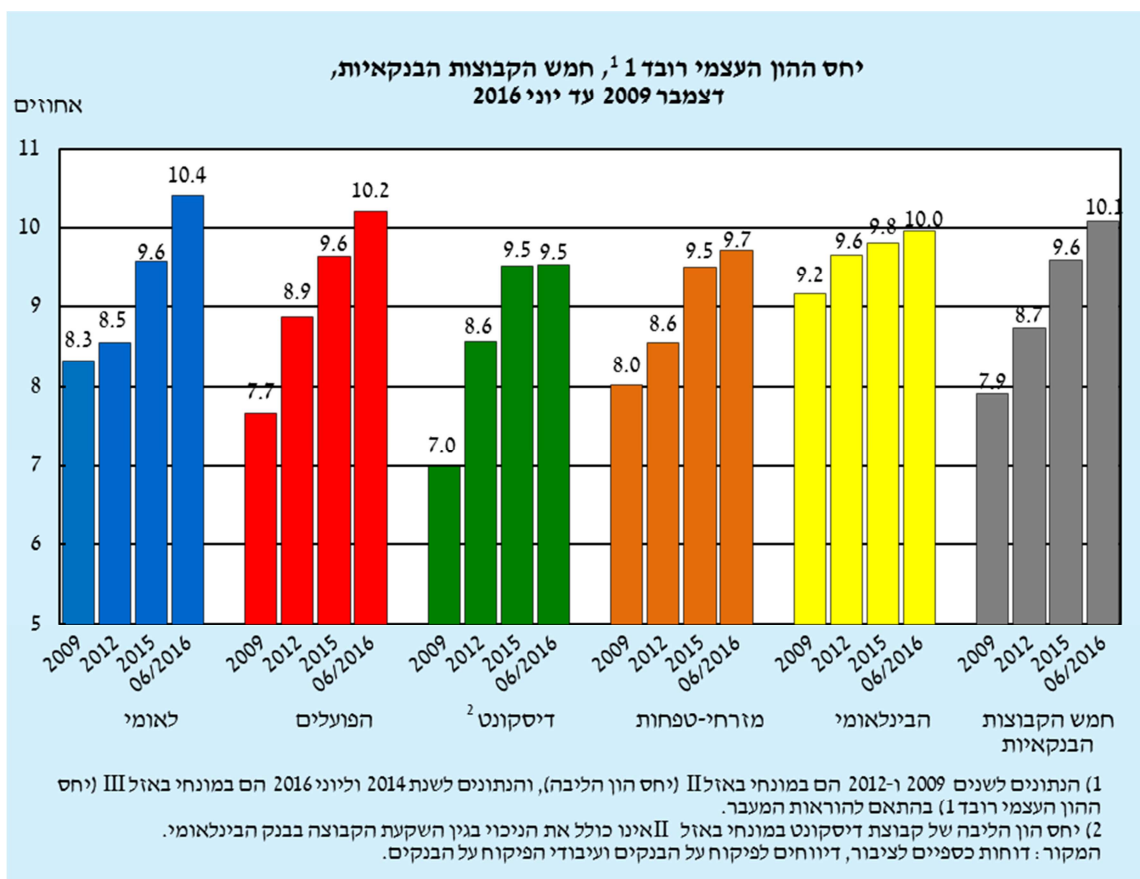
(4) היחס מחושב בהתאם לכללי באזל I.

(5) החל ממועד זה היחס מחושב בהתאם לכללי באזל II.

(6) מחושב כיחס שבין ההון רובד 1 לסך החשיפות, בהתאם לכללי באזל III.

המקור: דוחות כספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

איור 5

לוח 8

המאזן של סד מערכת הבנקאות הישראלית¹, דצמבר 2014 עד יוני 2016

חברת פלטות		שיעור השקני		שיעור השקני ב-12 חודשים האחרונים		במחירים שוטפים		
		בששת החודשים הראשונים של 2016						
16-יוני	15-דצמ	שנת 2016	אחוזים (ממוצעים)	אחוזים (ממוצעים)	16-יוני	15-דצמ	15-יוני	14-דצמ
נכסים								
מזומנים ופיקדונות בבנקים								
ניירות ערך								
ניירות ערך עשאליו או נרכשו במסחרת חסכמי מכר חוזר								
15.3								
15.6								
2.9								
12.1								
229,376								
226,145								
204,638								
218,731								
15.2								
14.6								
14.5								
14.4								
227,651								
212,286								
199,054								
183,515								
0.2								
0.2								
35.6								
-24.2								
3,392								
2,879								
4,474								
3,708								
64.9								
65.4								
4.5								
5.6								
971,455								
950,058								
919,660								
903,498								
0.8								
0.9								
-4.3								
-2.8								
12,514								
12,792								
12,879								
12,930								
64.1								
64.5								
4.6								
5.8								
958,941								
937,266								
906,781								
890,568								
0.3								
0.3								
11.9								
17.1								
4,785								
4,517								
4,086								
4,887								
0.1								
0.1								
7.4								
7.4								
1,747								
1,685								
1,626								
2,941								
0.8								
0.8								
-1.9								
-0.5								
11,877								
11,991								
11,943								
12,332								
0.0								
0.0								
-7.0								
-6.9								
502								
520								
539								
616								
2.4								
2.3								
20.7								
-7.1								
36,256								
32,860								
39,033								
46,910								
1.4								
1.5								
-5.9								
-20.7								
21,420								
22,074								
27,007								
28,671								
100.0								
100.0								
6.0								
6.9								
1,495,947								
1,452,224								
1,399,181								
1,392,878								
77.1								
77.2								
5.6								
8.9								
1,152,999								
1,121,809								
1,059,093								
1,049,237								
1.1								
1.1								
-5.3								
-10.2								
15,927								
16,357								
17,732								
17,938								
0.2								
0.2								
1.6								
-5.0								
2,471								
2,452								
2,600								
2,411								
0.4								
0.4								
2.2								
-7.4								
5,299								
5,241								
5,723								
6,070								
7.2								
7.1								
8.7								
6.5								
106,974								
102,491								
100,490								
100,714								
2.6								
2.4								
29.7								
-7.0								
39,226								
34,160								
42,183								
47,175								
4.6								
4.8								
-2.2								
69,141								
69,926								
73,793								
76,783								
93.1								
93.1								
5.9								
6.9								
1,392,038								
1,352,437								
1,301,614								
1,300,327								
0.1								
0.1								
12.9								
2.7								
1,815								
1,705								
1,768								
1,733								
6.8								
6.8								
8.2								
6.6								
102,094								
98,082								
95,800								
90,818								
6.9								
6.9								
8.3								
6.5								
103,909								
99,787								
97,568								
92,551								
100.0								
100.0								
6.0								
6.9								
1,495,947								
1,452,224								
1,399,181								
1,392,878								
התחייבויות והון								
פיקדונות הצבור								
פיקדונות מבנקים								
פיקדונות הממשלה								
ניירות ערך עשאליו או נרכשו במסחרת חסכמי מכר חוזר								
אגרות חוב וכתבי התחייבות דוחים								
התחייבויות בנין מכשירים נגזרים								
התחייבויות אחרות								
סך ההתחייבויות								
זכויות שאינן מקנות שליטה								
החון העצמי המיוחס לפעילי המניות של התאגיד הבקאי								
סך החון העצמי								
סך ההתחייבויות והחון								

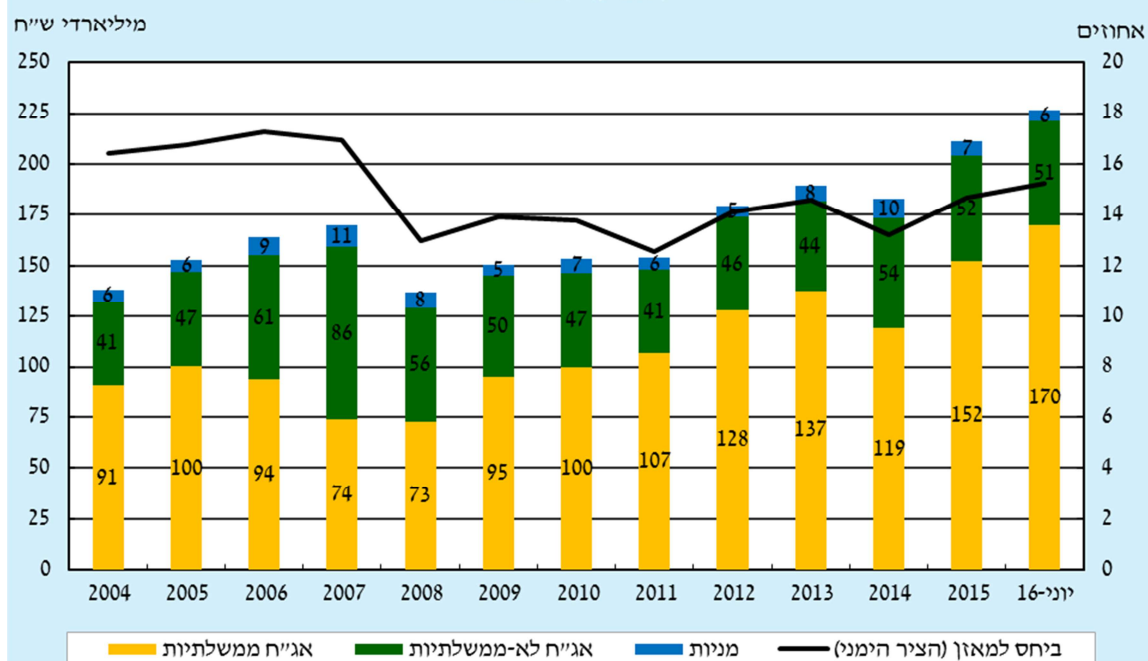
לוח 9

תיק ניירות הערך של סך מערכת הבנקאות הישראלית, דצמבר 2015 ויוני 2016

בנק דיסקונט									
בנק הפועלים					בנק לאומי				
2016 יוני		דצמבר 2015		2016 יוני		דצמבר 2015		דצמבר 2015	
הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן
ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)
58.1	22,093	54.9	21,358	72.5	49,084	69.4	43,642	57.7	48,991
2.2	840	4.5	1,767	9.6	6,497	8.9	5,622	14.3	12,102
0.4	137	0.9	353	0.9	587	1.0	634	0.2	166
3.8	1,439	4.9	1,902	6.9	4,691	7.5	4,737	9.2	7,835
22.5	8,547	22.2	8,627	-	-	-	-	12.9	10,909
1.0	388	1.2	482	1.9	1,304	3.3	2,048	0.8	648
9.7	3,683	8.1	3,143	4.7	3,155	5.8	3,667	2.6	2,241
2.4	926	3.3	1,303	3.5	2,402	4.0	2,534	2.3	1,980
100	38,053	100	38,935	100	67,720	100	62,884	100	84,872
סך המערכת ²				הבנק הבינלאומי					
2016 יוני		דצמבר 2015		2016 יוני		דצמבר 2015		דצמבר 2015	
הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן
ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)
65.1	148,292	60.1	127,612	61.1	9,109	51.1	8,393	94.9	7,988
9.9	22,614	11.8	24,962	13.9	2,070	19.7	3,244	2.5	214
0.8	1,797	1.2	2,632	2.6	387	3.6	590	-	-
6.9	15,799	7.2	15,296	10.7	1,599	11.3	1,856	1.2	97
8.8	19,973	9.2	19,537	2.9	433	3.1	510	-	-
1.8	4,198	2.5	5,308	7.3	1,086	7.3	1,205	-	-
4.0	9,207	4.4	9,267	0.2	31	2.3	380	0.2	19
2.5	5,772	3.6	7,672	1.4	202	1.6	261	1.2	101
100	227,651	100	212,286	100	14,917	100	16,439	100	8,419
בנק מזרחי-טפחות									
2016 יוני		דצמבר 2015		2016 יוני		דצמבר 2015		דצמבר 2015	
הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן	הערך	ההתפלגות במאזן
ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	ההתפלגות (מיליוני ש"ח)	(אחוזים)
של ממשלת ישראל		של ממשלת ישראל		של ממשלת ישראל		של ממשלת ישראל		של ממשלת ישראל	
של ממוסדות זרים		של ממוסדות זרים		של ממוסדות זרים		של ממוסדות זרים		של ממוסדות זרים	
של ממוסדות פיננסיים בישראל		של ממוסדות פיננסיים בישראל		של ממוסדות פיננסיים בישראל		של ממוסדות פיננסיים בישראל		של ממוסדות פיננסיים בישראל	
של ממוסדות פיננסיים זרים		של ממוסדות פיננסיים זרים		של ממוסדות פיננסיים זרים		של ממוסדות פיננסיים זרים		של ממוסדות פיננסיים זרים	
מגובי נכסים או מגובי משכנתאות ¹		מגובי נכסים או מגובי משכנתאות ¹		מגובי נכסים או מגובי משכנתאות ¹		מגובי נכסים או מגובי משכנתאות ¹		מגובי נכסים או מגובי משכנתאות ¹	
של אחריים בישראל		של אחריים בישראל		של אחריים בישראל		של אחריים בישראל		של אחריים בישראל	
של אחריים זרים		של אחריים זרים		של אחריים זרים		של אחריים זרים		של אחריים זרים	
מנויות		מנויות		מנויות		מנויות		מנויות	
סך ניירות הערך									

איור 6

תיק ניירות הערך¹ של סך מערכת הבנקאות הישראלית² – גודלו והרכבו,
2004 עד יוני 2016

(1) לא כולל את החברות הכלולות.

(2) כולל את חמש הקבוצות הבנקאיות (לאומי, הפועלים, דיסקונט, הבינלאומי הראשון ומזרחי-טפחות) וכן את הבנקים אגוד, ירושלים ודקסיה.
המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 10

יתרת האשראי לציבור, לפי ענפי המשק, חמש הקבוצות הבנקאיות, דצמבר 2015 ו-יוני 2016

יתרת האשראי המאזני ² (חובות)						יתרת סיכון האשראי הכולל ³					
חשיוניים באשראי ³	התפלגות האשראי לציבור	חיתרה	חשיוניים באשראי ³	התפלגות האשראי לציבור	חיתרה	חשיוניים באשראי ³	התפלגות האשראי לציבור	חיתרה	חשיוניים באשראי ³	התפלגות האשראי לציבור	חיתרה
יוני 2016	דצמבר 2015	יוני 2016	דצמבר 2015	יוני 2016	דצמבר 2015	יוני 2016	דצמבר 2015	יוני 2016	דצמבר 2015	יוני 2016	דצמבר 2015
(אחוזים)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)	(אחוזים)	(אחוזים)	(מיליוני ש"ח)
פעילות לווים בישראל	5.2	91.0	90.6	847,310	825,683	2.2	88.5	88.2	1,234,125	1,220,479	
עסקי	4.3	43.1	43.1	401,214	392,706	-0.6	47.1	47.6	657,214	659,321	
חק לאות	1.7	0.6	0.6	5,889	5,838	5.3	0.6	0.6	7,848	7,645	
תעשייה	-5.3	5.8	6.1	54,261	55,740	-9.5	6.7	7.1	92,996	97,618	
כריה ומעבדה	-33.8	0.3	0.4	3,105	3,737	-8.6	0.4	0.4	5,423	5,666	
בנקי ונדל"ן	5.3	12.7	12.6	118,135	115,110	3.1	16.5	16.4	229,840	226,387	
מזון: בנקי	11.4	6.2	6.0	58,113	54,969	5.5	11.5	11.3	160,573	156,312	
מזון: דל"ן	-0.4	6.4	6.6	60,022	60,141	-2.3	5.0	5.1	69,267	70,075	
חשמל ומים	-2.9	1.3	1.3	12,095	12,275	-4.7	1.6	1.6	21,648	22,165	
מסחר	11.2	8.7	8.5	81,327	77,010	7.8	7.4	7.2	103,539	99,640	
תיירות	1.9	1.6	1.6	15,136	14,990	6.3	1.3	1.2	17,776	17,235	
תחבורה ואחסנה	6.6	2.0	2.0	18,648	18,048	19.4	1.8	1.6	24,816	22,621	
תקשורת ושירותי מחשב	7.4	1.3	1.3	12,278	11,839	-2.8	1.4	1.4	19,284	19,562	
שירותים פיננסיים	3.8	4.4	4.4	40,732	39,978	-19.6	5.7	6.3	79,049	87,635	
שירותים עסקיים אחרים	6.6	2.4	2.3	21,992	21,293	6.2	2.3	2.3	32,398	31,417	
שירותים ציבוריים קהילתיים	9.1	1.9	1.8	17,616	16,848	8.0	1.6	1.6	22,597	21,730	
אגשים פורטיים	6.1	47.9	47.5	446,096	432,977	5.6	41.4	40.5	576,911	561,158	
חלואות לדיוור	6.2	32.0	31.7	297,500	288,526	5.9	22.5	22.0	313,470	304,500	
חלואות שלא לדיוור	5.7	16.0	15.9	148,596	144,451	5.3	18.9	18.5	263,441	256,658	
פעילות לווים בח"ל	-4.1	9.0	9.4	83,791	85,549	-4.5	11.5	11.8	160,247	163,949	
סך הכול	4.4	100.0	100.0	931,101	911,232	1.4	100.0	100.0	1,394,372	1,384,428	

1) כולל את סיכון האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ-מאזני.
2) כולל את האשראי לציבור, למעט אג"ח וניירות ערך שנשלחו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
3) במונחים שותפים.
המקור: דוחות כספיים לציבור ועבודת הפיקוח על תבניות.

לוח 11

מדדים לאיכות תיק האשראי של חמש הקבוצות הבנקאיות, 2011 עד יוני 2016

(אחוזים)							חשבונית
חמש	מזרחי-					השנה	
הקבוצות	הבינלאומי	טפחות	דיסקונט	הפעלים	לאומי		
0.39	0.14	0.28	0.65	0.48	0.30 ²	2011	שיעור ההוצאה השנתית להפסדי אשראי בסך האשראי המאזני לציבור ¹
0.41	0.20	0.21	0.61	0.39	0.50	2012	
0.25	0.14	0.21	0.49	0.34	0.11	2013	
0.15	0.13	0.12	0.13	0.16	0.18	2014	
0.12	0.02	0.13	0.15	0.17	0.08	2015	
-0.04	0.06	0.07	0.16	-0.06	-0.20 ²	יוני-16	
0.39	0.24	0.26	0.51	0.38	0.47	2012	יחס המחיקות נטו לסך האשראי המאזני לציבור
0.32	0.13	0.40	0.42	0.38	0.21	2013	
0.11	0.05	0.10	0.24	0.06	0.12	2014	
0.13	0.14	0.09	0.12	0.08	0.20	2015	
0.05	0.01	0.10	0.13	0.14	-0.10 ²	יוני-16	
1.57	1.33	1.35	1.67	1.64	1.62	2011	שיעור של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בסך האשראי המאזני לציבור
1.56	1.22	1.22	1.74	1.61	1.68	2012	
1.46	1.19	0.94	1.81	1.54	1.59	2013	
1.44	1.25	0.90	1.68	1.56	1.55	2014	
1.36	1.12	0.87	1.59	1.56	1.38	2015	
1.30	1.11	0.84	1.55	1.48	1.32	יוני-16	
4.62	3.50	1.99	5.73	6.05	4.42	2013	משקל האשראי הבעייתי בסך האשראי המאזני לציבור
3.75	3.45	1.38	4.84	4.46	3.96	2014	
2.91	2.39	1.38	3.54	3.43	3.14	2015	
2.65	1.98	1.27	3.57	2.97	2.92	יוני-16	
3.49	2.02	2.57	5.19	3.74	3.26	2011	משקל האשראי הפגום והאשראי שאינו פגום בפיגור של 90 יום ומעלה בסך האשראי המאזני לציבור
3.57	2.11	2.55	5.11	3.79	3.54	2012	
2.89	1.83	1.70	3.71	3.54	2.81	2013	
2.20	1.50	1.20	2.69	2.70	2.23	2014	
1.89	1.36	1.14	2.60	2.19	1.83	2015	
1.71	1.27	1.11	2.33	1.96	1.65	יוני-16	
44.9	66.1	52.6	32.1	43.7	49.5	2011	היחס בין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לבין האשראי הפגום והאשראי שאינו פגום בפיגור של 90 יום ומעלה
43.6	57.7	47.9	34.1	42.5	47.3	2012	
50.5	65.0	55.4	48.7	43.6	56.4	2013	
65.2	83.7	75.4	62.4	57.8	69.6	2014	
71.7	82.6	76.5	61.1	71.3	75.5	2015	
75.8	87.6	75.7	66.6	75.5	80.1	יוני-16	

(1) עד דצמבר 2010 נעשה שימוש באשראי לציבור נטו, ומשנת 2011 – באשראי לציבור ברוטו.

(2) במונחים שנתיים.

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 12

מדדים לאיכות האשראי המאזני לציבור, לפי ענפי המשק, המש הקבוצות הבנקאיות, דצמבר 2015 ו-יוני 2016

יחס הכיסוי : היחס בין יתרת התפרשה לתפרשי	יחס בין יתרת התפרשה לתפרשי אשראי לבין סך אשראי לבין סך האשראי תפגום לענף	יחס המוקדות נטו לסך המאזני לענף ¹	יחס החוצאה לתפרשי אשראי לסך האשראי תפגום לענף ¹	משקל האשראי המאזני	משקל האשראי המאזני בסך האשראי המאזני לענף	מדדים לאיכות האשראי המאזני לציבור, לפי ענפי המשק, המש הקבוצות הבנקאיות, דצמבר 2015 ו-יוני 2016
2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
99.7	94.2	1.47	1.53	0.03	0.12	-0.04
72.7	68.7	2.04	2.18	-0.15	0.04	-0.36
87.1	99.0	1.72	1.66	-0.14	-0.19	-0.03
77.5	78.4	2.51	2.71	-0.96	-0.26	-1.52
74.64	69.99	0.39	0.37	-0.06	0.00	-0.06
90.7	78.8	1.95	2.34	-0.19	-0.22	-0.85
62.8	63.0	1.86	2.25	-0.38	-0.18	-1.08
53.2	909.1	1.25	0.81	0.02	-0.01	0.63
87.6	79.4	2.91	2.85	0.25	0.55	0.70
26.8	25.8	0.98	1.02	-0.36	0.26	-0.48
48.3	29.7	0.93	0.91	0.10	-0.08	0.19
30.2	31.0	3.85	4.45	0.23	0.37	-0.68
128.5	100.4	1.51	1.71	-0.35	-0.01	-0.83
140.6	160.4	1.53	1.41	0.35	0.36	0.65
123.4	124.7	0.75	0.72	0.17	0.04	-0.17
		0.96	0.95	0.19	0.18	0.13
		0.60	0.62	0.01	0.05	0.01
		1.67	1.61	0.53	0.46	0.75
		1.27	1.45	0.27	0.25	-0.03
						0.00
						1.69
						1.96
						פועלות לווים בח"ל

(1) ממומרים שנתיים
המקור : דוחות כספיים לציבור ועיבודי תפיקות על תבניות.

חשיפת האשראי הנוכחית למוסדות פיננסיים^{2,1}

(מיינר שיינ)

[illegible]

המקור: דוחות כספיים לעיבור ועבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 14

החשיפה למדינות זרות,
חמש הקבוצות הבנקאיות, 06/2016

(מיליוני ש"ח)

סך החשיפה החץ-מאזנת ⁴	שיעור החשיפה המאזנת בנקסים (אחוזים)	החשיפה המאזנת ביחס לזון העממי (אחוזים)	סך החשיפה המאזנת	החשיפה המאזנת של			
				השלחות ² לרשומים		החשיפה המאזנת מעבר לגבול	
				מקומיים ³	לאחרים	לבנקים	למשלחות ¹
24,369	5.8	83.5	83,281	34,787	16,512	9,626	22,356
5,864	1.9	27.3	27,228	5,456	9,414	12,114	244
153	0.4	5.2	5,190	0	1,405	3,527	258
1,884	0.4	5.2	5,137	0	1,837	3,187	113
539	0.7	10.2	10,191	7,840	851	1,500	0
-	-	-	-	0	-	-	-
857	0.1	1.1	1,082	1,067	11	4	-
-	-	-	-	0	-	-	0
103	0.0	0.3	283	0	86	117	80
49	0.0	0.2	178	0	59	119	-
1	0.0	0.0	2	0	2	0	0
207	0.0	0.1	149	0	147	-	2
2	0	0	0	0	0	0	0
6,935	2.5	36.0	35,936	1,383	18,375	13,678	2,500
40,963	11.8	169.1	168,657	50,533	48,699	43,872	25,553
3,383	0.4	6.0	6,022	1,604	2,544	1,421	453
328	0.0	0.4	406	0	386	20	0
8,802	3	48	48,358	13,296	13,801	20,564	697
690	0	1	1,018	0 #	680	256	82

אוסל ייה וספרד

מדינות אחרות

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

של א נכללו לעיל

סך החשיפות למדינות זרות

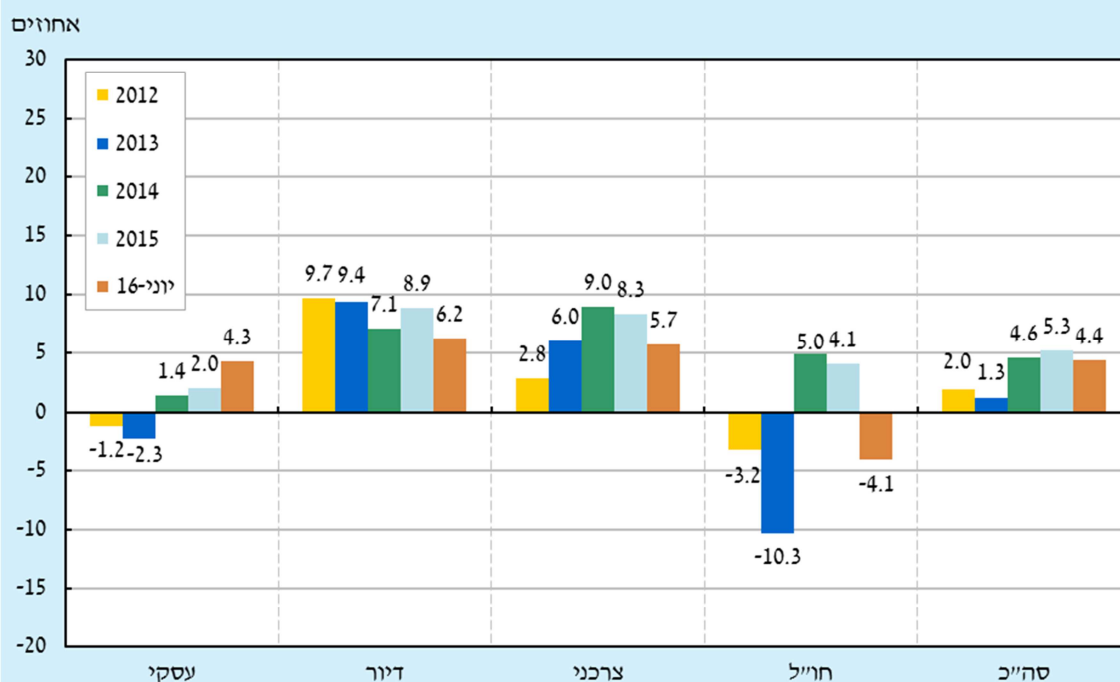
מזה: סך החשיפות למדינות זרות⁵ IDC

חשיפות לפורטוגל, אירלנד, יוון, איטליה וספרד

1. ממשלות: מדינות רשמיים ובנקים מרכזיים.
2. של חזות התאגיד הבנקאי במדינה זרה.
3. החשיפה המאזנת נטר לאחר ניכוי החתיכות ממומנות.
4. סיכום האשראי במכשירים פננסיים חץ-מאזניים כפי שחושב לצורך חישוב מוגבלות החבות של לזון.
5. East Developed Countries, הארצות שהבנק העולמי מסווג כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.
המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי המקור על הבנקים.

איור 7

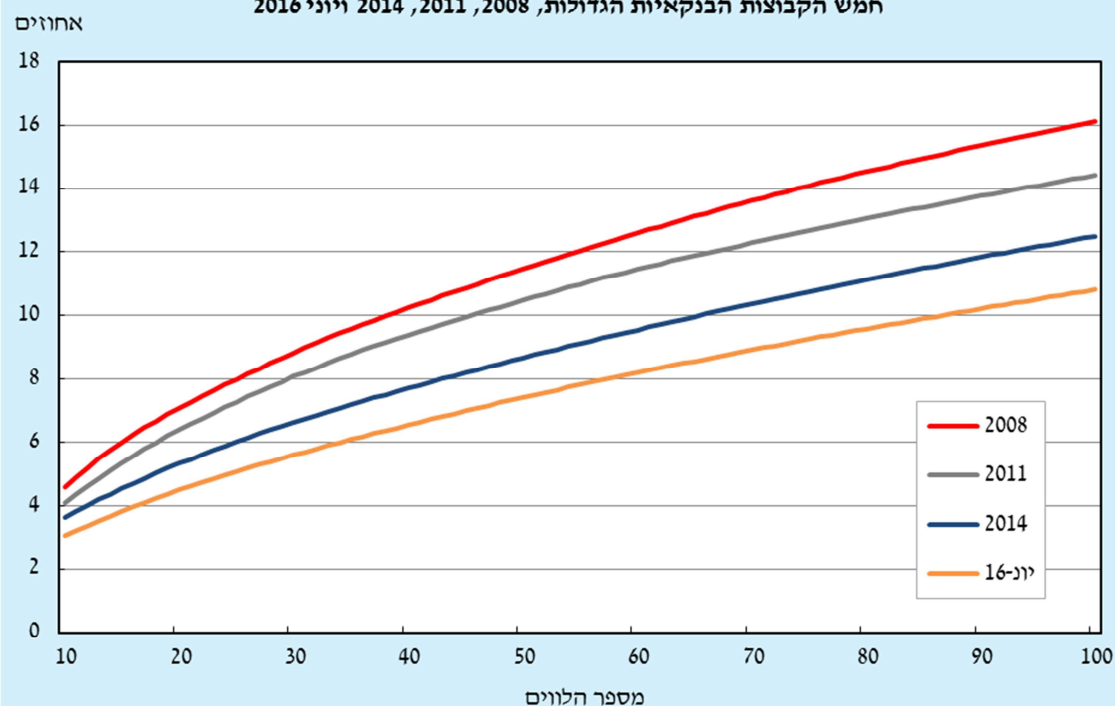
שיעור השינוי ביתרת האשראי המאזני בענפי משק מרכזיים,
חמש הקבוצות הבנקאיות, 2012 עד יוני 2016

המקור: דוחות כספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

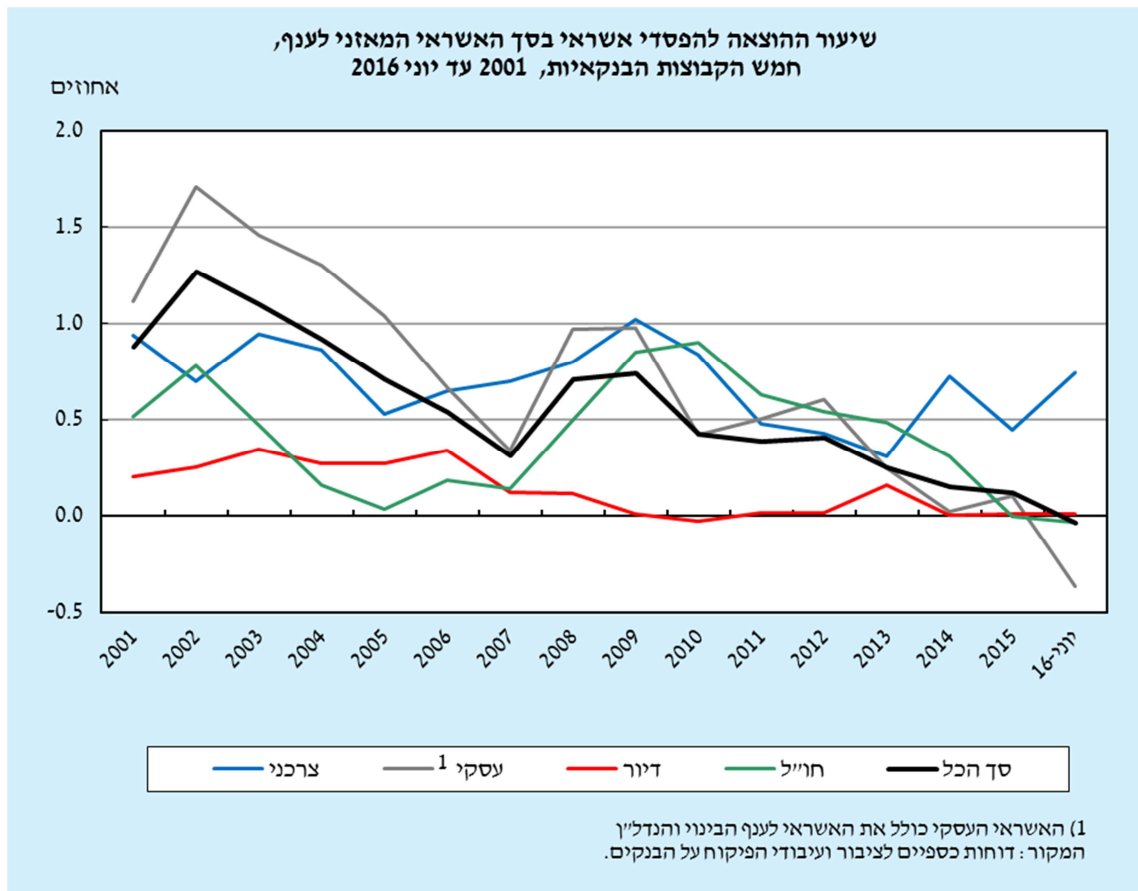
איור 8

יתרת סיכון האשראי הכולל של 100 הלווים הגדולים¹
בסך יתרת סיכון האשראי הכולל,
חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות, 2008, 2011, 2014, ויוני 2016

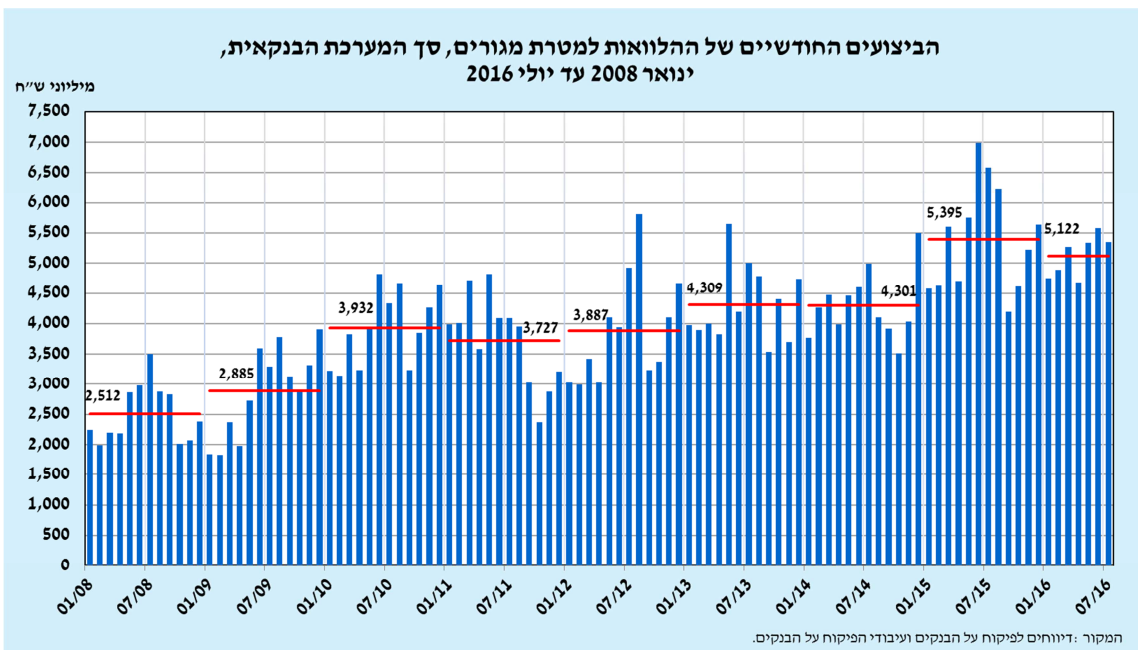

(1) הלווים הגדולים אינם כוללים תאגידים בנקאיים.
המקור: דוחות כספיים לציבור, דיווחים לפיקוח על הבנקים ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

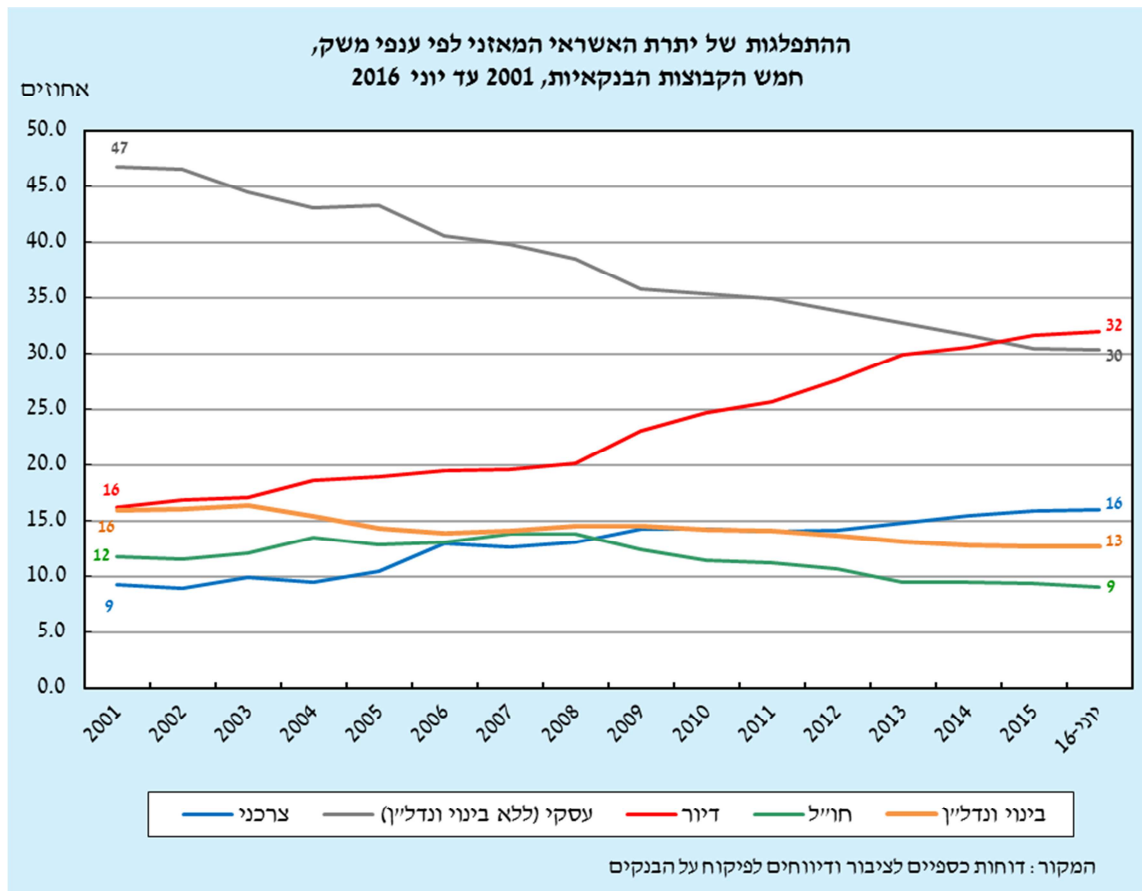
איור 9

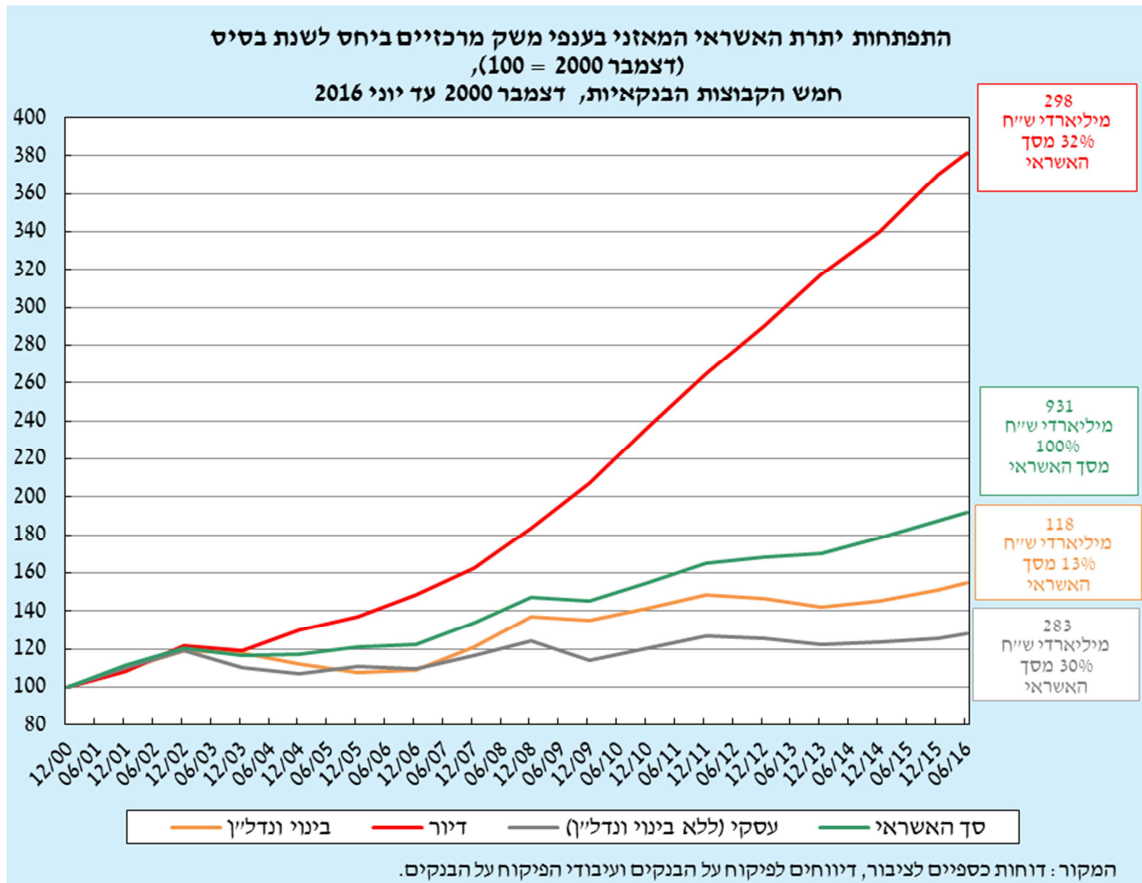
איור 10

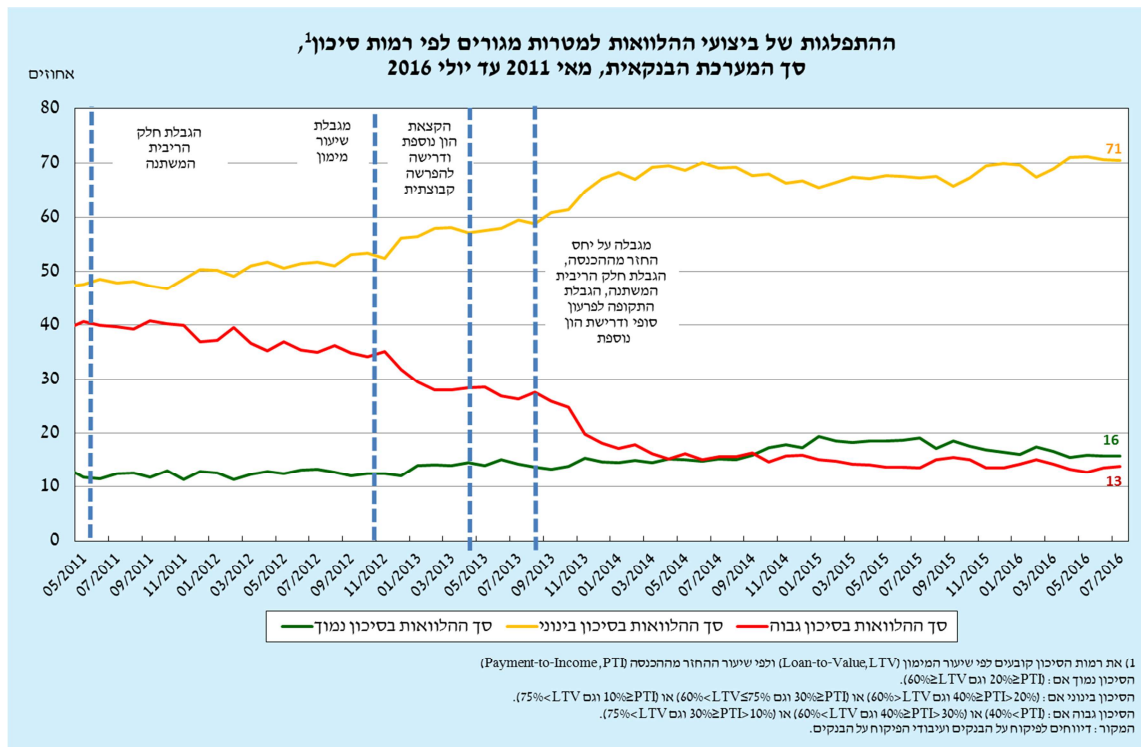
איור 11

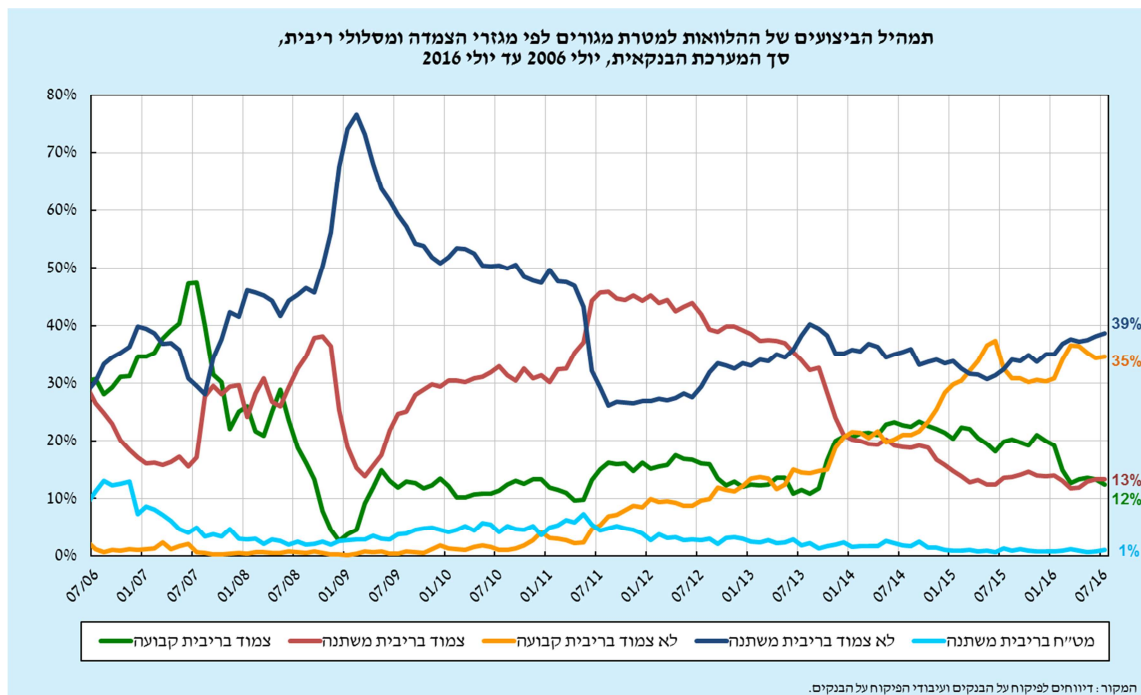
איור 12

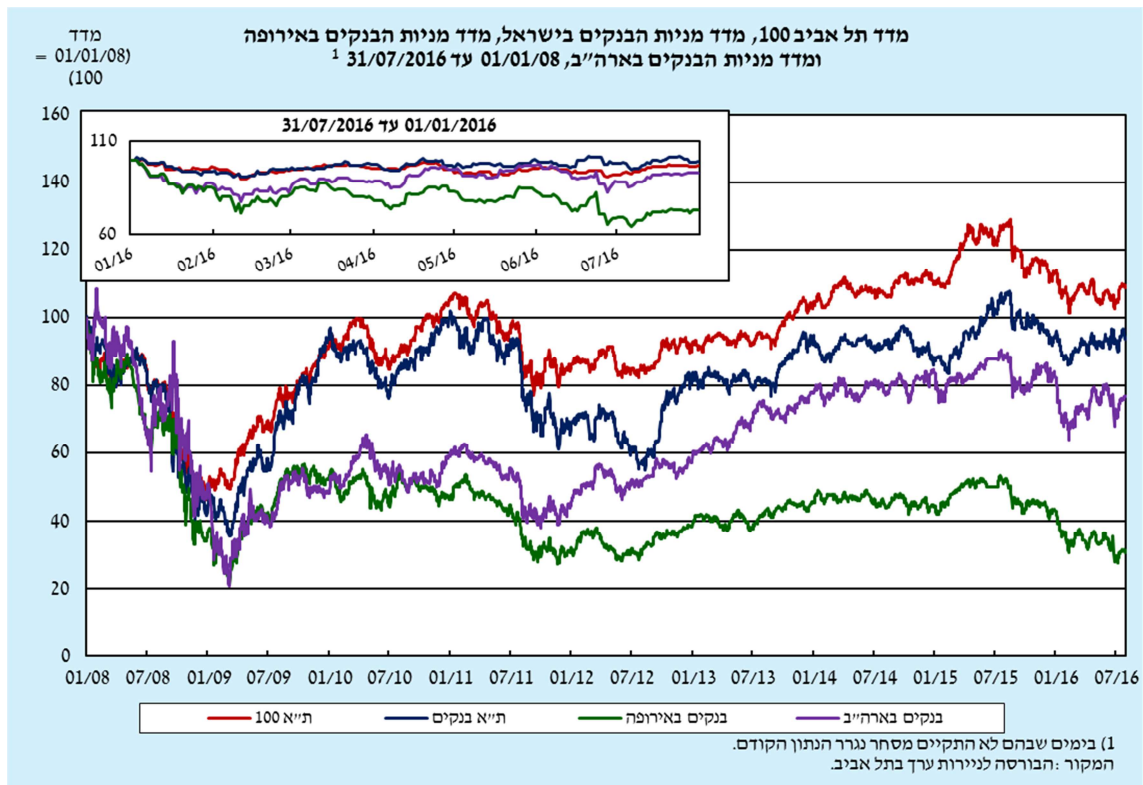
איור 13

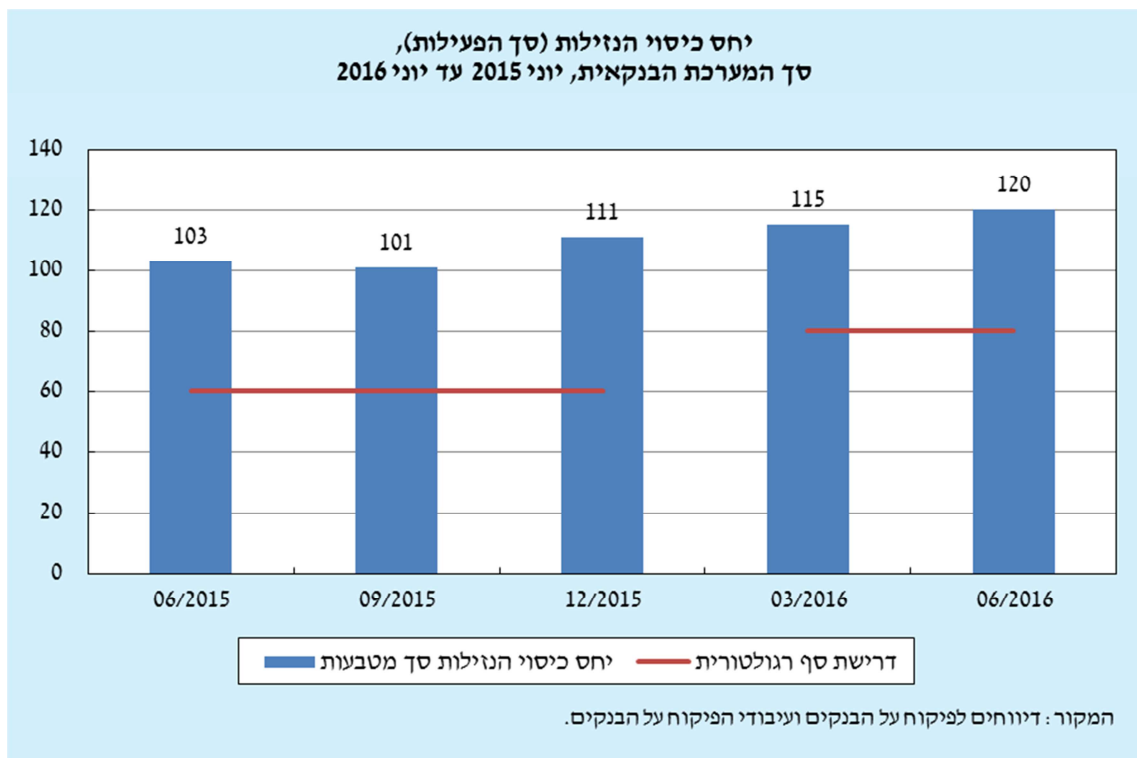
איור 14

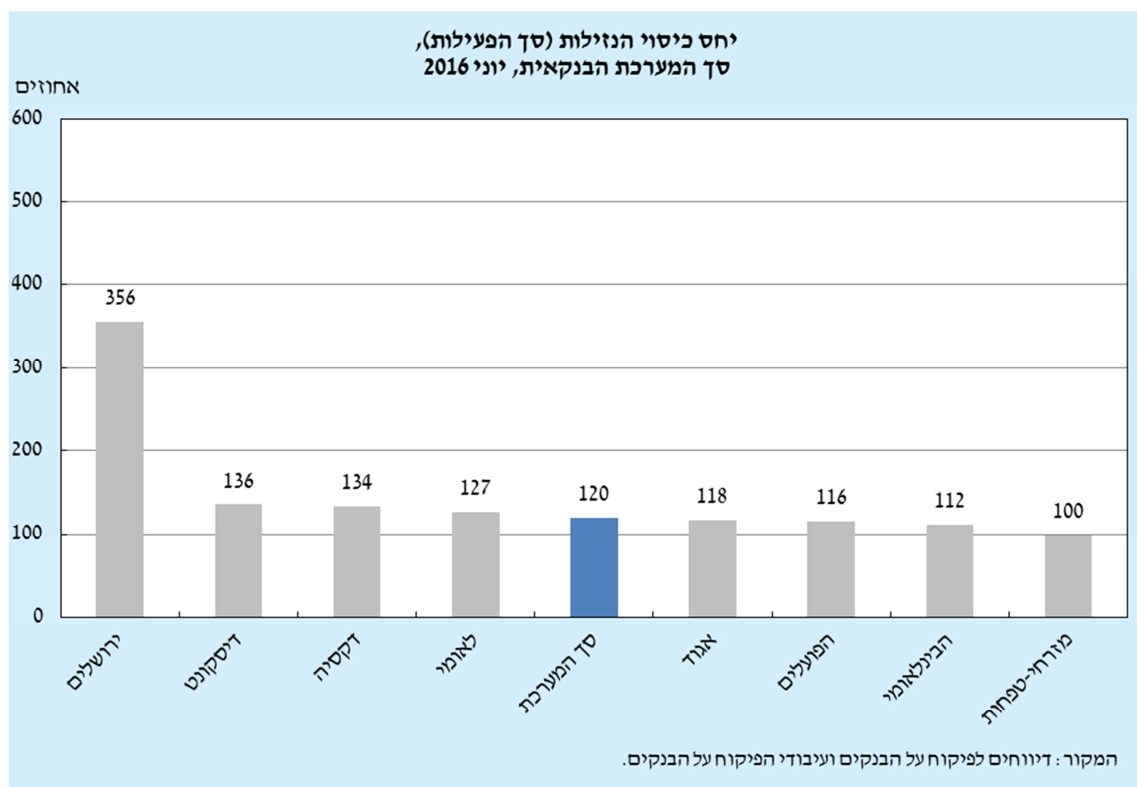
איור 15

איור 16

איור 17

לוח 15

העלות ליחידת תפוקה¹ ויחס היעילות² של התאגידים הבנקאיים בישראל, דצמבר 2014 עד יוני 2016

(אחוזים)					
הבנק	העלות ליחידת תפוקה			יחס היעילות	
	דצמ-14	דצמ-15	יוני-16	דצמ-14	יוני-16
לאומי	2.43	2.17	2.04	74.9	65.9
הפועלים	2.33	2.09	2.04	65.5	61.2
דיסקונט	3.14	2.78	2.78	87.0	78.7
מזרחי טפחות	1.61	1.58	1.51	60.9	59.8
הבינלאומי	2.54	2.23	2.15	77.3	77.6
חמש הקבוצות הבנקאיות	2.40	2.16	2.08	72.5	66.7
אגוד	2.08	2.05	2.15	87.9	87.6
ירושלים	2.56	2.59	2.68	75.8	76.7
דקסיה	0.51	0.62	0.53	32.2	40.5
סך המערכת הבנקאית	2.38	2.15	2.08	72.7	67.1

(1) היחס בין סך ההוצאות התפעוליות והאחרות ליתרת הנכסים הממוצעת (average cost).

(2) היחס בין סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך ההכנסות מריבית נטו וההכנסות שאינן מריבית (cost to income).

המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

לוח 16

ההכנסות מעמלות ואחרות וההוצאות התפעוליות של חמש הקבוצות הבנקאיות, יוני 2015 עד יוני 2016

1. ההכנסות מעמלות ואחרות								
ההכנסות ממערך השירותים הבנקאיים								
דמי ניהול חשבון	1,442	2,846	1,358	18.6	18.1	18.0	-5.8	-9.0
הכנסות מכרטיסי אשראי	1,903	3,928	2,016	24.6	25.0	26.7	5.9	5.3
טיפול באשראי ובעריכת חוזים	322	618	339	4.2	3.9	4.5	5.2	20.3
פעולות סחר חוץ ושירותים מיוחדים	198	387	195	2.6	2.5	2.6	-1.5	2.0
עמלות אחרות ¹	785	1,547	750	10.2	9.9	10.0	-4.4	-5.9
סך ההכנסות ממערך השירותים	4,650	9,327	4,658	60.1	59.4	61.8	0.2	-0.2
ההכנסות מפעילות בשוק ההון								
פעילות בניירות ערך	1,459	2,736	1,214	18.9	17.4	16.1	-16.8	-21.3
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ²	489	960	434	6.3	6.1	5.8	-11.3	-18.2
דמי ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	120	236	109	1.6	1.5	1.4	-9.2	-14.8
סך כל ההכנסות מפעילות בשוק ההון	2,068	3,932	1,757	26.7	25.0	23.3	-15.1	-20.2
עמלות מעסקי מימון								
	754	1,535	776	9.8	9.8	10.3	3.0	2.3
הכנסות אחרות ³	259	908	349	3.4	5.8	4.6	34.7	-40.9
סך ההכנסות מעמלות ואחרות	7,731	15,702	7,540	100.0	100.0	100.0	-2.5	-7.8
2. ההוצאות התפעוליות								
משכורות והוצאות נלוות ⁴	8,719	17,351	8,699	60.3	59.2	59.4	-0.2	0.5
מזה: משכורות	5,734	11,412	5,631	39.7	39.0	38.5	-1.8	-2.6
אחזקה ופחת בגין בניינים וציוד	2,724	5,535	2,712	18.8	18.9	18.5	-0.4	-4.0
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	75	143	62	0.5	0.5	0.4	-17.3	-24.8
הוצאות אחרות	2,936	6,258	3,168	20.3	21.4	21.6	7.9	2.5
מזה: שיווק ופרסום	430	921	460	3.0	3.1	3.1	7.0	-0.4
מחשב	440	949	459	3.0	3.2	3.1	4.5	-6.4
תקשורת	327	653	319	2.3	2.2	2.2	-2.5	-4.7
ביטוח	60	106	91	0.4	0.4	0.6	50.4	191.1
משרדיות	143	287	146	1.0	1.0	1.0	1.8	3.4
שירותים מקצועיים	433	968	497	3.0	3.3	3.4	14.8	5.4
סך ההוצאות התפעוליות	14,454	29,287	14,640	100.0	100.0	100.0	1.3	0.0

- (1) כולל בעיקר מרווח ועמלות גבייה על אשראי מהאוצר, הפרשי המרה ואחרות.
- (2) כחלק מרפורמת בכר החלו הבנקים לגבות עמלת הפצה; התקרה של עמלת ההפצה בתחום קרנות הנאמנות עמדת על: 0.25% מיתרת הנכסים בקרנות שמתמקדות בהשקעות קצרות טווח בסיכון נמוך, 0.80% מיתרת הנכסים בקרנות מנייתיות ו-0.40% מיתרת הנכסים ביתר הקרנות; בתחום קופות הגמל וקרנות הפנסיה עומדת תקרת העמלה על שיעור של 0.25% מיתרת הנכסים בקופה או (3) כולל רווח ממימוש נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים, דמי ניהול מחברות קשורות והכנסות אחרות.
- (4) לרבות מס שחר, פיצויים, תגמולים, פנסיה וביטוח לאומי.
- המקור: דוחות כספיים לציבור ועיבודי הפיקוח על הבנקים.

